49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1350 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 16/29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1905 Հ ՇԻՎՎԱԼ 1323 – 16 ԹԸՇՐԻՆԸ ՄԱՆԻ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏԷՕՐԷՆ
ՊՐԱՀԱՄ Ա. ՏԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
89, Գալաթիա Մի՛ ճաւտեսի, 89
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանզումէի Եֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
رئيسى يوسف ضيا وسواس زاده
صاحب امتيازى : ارمانى قرجه
ادرسى : باب عالى جاده سنده نومره ۳۸

ԳՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱԾԵՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Առեւտրական Կեանքը

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԸ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

ԱՌԵՒՏՐ. "ՔՈՒԼ„ԻՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ

ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԱՐԿԻ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Պոլսոյ առեւտրական հրապարակին վրայ անցեալ շաբթու տեղի ունեցած հազարաւոր ոսկիներու սնանկութիւնները հրատարակուեցան։

Ամէն անգամ որ այսպէս քանի մը կարեւոր սնանկութիւններ իրարու ետեւէ կը պատահին, մեծ կամ փոքր հոիվ մը յառաջ կը բերեն հրապարակին վրայ, և իրերը մակերեւոյթէն դիտողներ այնպէս կը կարծեն թէ քոիզը սնանկութեան պատճառած նիւթական վնասին հետեւանքով գործերու ընթացքին մէջ տեղի ունեցած անկանոնութեան մը հետեւանքն է։ Բայց առեւտրական գործերը խորէն քննողներ պիտի տեսնեն թէ այդ քոիզը սնանկութեան մը պահուն պահանջատիրերուն և նոյն իսկ սնանկութենց հետ ոչ է առնչութիւն չունեցող չեղոքներուն գործելու եղանակին արդիւնքն է։

Բնական է որ սնանկութիւններ, վճարումի դադրումներ առեւտրական քոիզ մը յառաջ կը բերեն։ Սակայն տնտեսագիտօրէն վերլուծելով առեւտրական քոիզը, պիտի գտնենք թէ դեռ ուրիշ շատ մը պատճառներ, — ինչպէս գործերու և անձերու ծայրայեղ անվստահութիւն, վարկի յանկարծական սեղմում, տոկոսի սակին անմիջական բարձրացում, դրամի ու փոխանակութեան գործիքներու նուազում, և այլն, — առեւտրական քոիզ մը յառաջ կը բերեն ու հրապարակին աւելի վնասաբեր կ'ըլլան քան սնանկութիւնները՝ իրենց պատճառած իրական կորուստով։

Պոլսոյ առեւտրական հրապարակին վրայ տեղի ունեցած գրէթէ բոլոր քոիզները արդիւնքն են սնանկութիւններէ անմիջապէս յետոյ վաճառականներուն բռնած ընթացքին և անոնց վարկի յոռի դրութեան։

Արդարեւ մեր վաճառականները վարկի խիստ յոռի եղանակներ ունին։

Մեր առեւտրականները երբ վաճառքներ ունին ջելու, ճիւօներ լեցնելու կամ մրցումներ կատարելու, հրապարակ կ'իյնան՝ գէշ ազէկ գործ ունենալ և տարեկան քանի մը հազար ոսկի ճիւօ ընելու։ Երբ հանդարտ է հրապարակը, գործարաններու ներկայացուցիչներ, բլասիներ, միջնորդներ գործի վրայ են, կ'երթան կուգան, գնորդ կը փնտռեն, կը թախանձեն, կ'սիպեն ու կը յաջողին գործել, եթէ ցոյց տան զանազան դիւրութիւններ, որոնց մէջ մեծագոյն տեղը կը գրաւէ վարկը։ Այս մարդիկը խիստ լաւատես են։ Մեծ վարկեր կը չնորհեն։ Քիչ մը հարուստի համբաւ, հարուստ ազգական մը, մեծկակ ճիւօ մը բաւ են շատ անգամ երկար ու նպաստաւոր պայմաններով անհայիւ ու առատին վարկեր ստանալու, անհայիւ՝ 70 ոսկիով գործող փերեզակի մը մինչեւ 7000 ոսկի վարկ բանալու չափ։

Բայց վա՛յ այն անփորձ առեւտրականին, որ ստիպումներու տեղի տալով և կամ չնորհուած վարկին հրապոյրէն հմայուելով, իր գործը կարողութենէն աւելի կ'ընդարձակէ, կամ նոր գործի մը կը ձեռնարկէ, որովհետեւ սնանկութիւն մը կամ երեւակայական խոչոր սնանկութեան մը տարաձայնութիւնը իսկ բաւական է սարսելու և երբեմն տապալելու անհայիւ վարկի վրայ հիմնուած ոգէ չենք մը։ Անհայիւ կերպով բացուած վարկ մը նոյնպէս անհայիւ կերպով փակելու ջանքեր կ'ըլլան հրատարակուած սնանկութեան մը յաջորդ օրն իսկ, վարկատուն թմբուքենէ սթափած նման ամէն բան նոր կը տեսնէ և ծայրայեղ անվստահութեամբ մը յոռետես միջոցներու կը դիմէ, այսինքը վարկի սահմանը կը սեղմէ, տոկոսի սակը կը բարձրացնէ, խնդրանքները կը մերժէ ևն.։ Գործելու եղանակին այս յանկարծակի փոփոխումը թէեւ անդգալի, այլ շատ աւելի մեծ վնաս կը պատճառէ քան սնանկութիւն մը։ Վաճառականն իր այս ընթացքով վճարումի դադրումներէն յառաջ եկած տեղական ու մասնաւոր քոիզներուն ընդհանրացման ու ծաւալման պատճառ կ'ըլլայ։

Չենք սխալիր եթէ ըսենք որ ո՛չ միայն առեւրական հոիզները, այլ նոյն իսկ հրատարակուած սնանկութիւններու մեծ մասն արդիւնք են վարկի յոռի դրութեան։

Առնենք անցեալ շաբթու հրատարակուած ամէնէն մեծ՝ 30,000 ոսկիի սնանկութիւնը։ Այս ասն ծագումը շատ մօտէն գիտենք։ Փոքր դրամագլուխով համեստ ձեռնարկ մըն էր, որ ապա արագօրէն բայց անխոհեմութեամբ մեծցաւ, ընդարձակուեցաւ, իրեն չնորհուած մեծ ու անհայիւ վարկին չափով։ Գործին տէրերը իրենց նիւթական ու իմացական կարողութիւններէն վեր սեղմաւորական և հանքային ձեռնարկներ ըրին, մնաւեցին, և հարստաներու հետ խնամութիւն հաստատելով մեծ ծախքեր ընելու ստիպուեցան ու վերջապէս հարկադրուեցան դադրեցնել իրենց վճարումները։ Թերեւս միւնոյն պատճառները գտնուին հրատարակուած միւս սնանկութենց մէջ, բայց ինչ որ ըլլայ, այս սնանկութենց պատճառը անհայիւ բացուած մեծ վարկի մը չարաչար գործածութիւնն է անվիրէպ։

Մեծ վարկ մը՝ ձեռնարկուած գործին կատարեալ հմտութեամբ և վերջին ծայր խոհականութեամբ միայն կրնայ արդիւնաւոր ըլլալ եւ գործի նպաստաւոր պարագաներու մէջ կրնայ իրական զարգացման ծառայել։ Հակառակ պարագային, այդ վարկն ծառացուին կործանման ու փճացման պատճառ կ'ըլլայ։

Ցոյն թերթերը հրատարակեցին թէ Պանք էնթիւսրիէլը՝ նկատելով որ գործի մէջ չահ եւ վնաս անբաժան են, այս սնանկութենց առթիւ իր գործելու եղանակին մէջ բնաւ փոփոխութիւն մը, սեղմում ևն. պիտի չընէ։ Եթէ այս օրինակին հետեւին Պոլսոյ դրամական և առեւտրական միւս հաստատութիւնները ու մասնաւոր տուներ, առեւտրական հրապարակը քոիզի չենթարկուիր այսպիսի սնանկութենց առեն։

Միւս կողմէ, սնանկներուն և պահանջատերց միջեւ առաջարկուած կարգադրութիւններն ու նպաստաւոր պայմանները կարծել կուսան թէ այս սնանկութենց խնդիրները, հակառակ մեծաքանակ գումարներու՝ իրական փոքր վնասով մը պիտի փակուին։

Ա. ԴԱԼՓԱՐԱՆԱՆ

×

ՕԱՆ. ԽՄԲ.— Մեր առեւտրական ներքնուն աշխատակցին գրութեան այս վերջին մասը իր մասնաւոր չահեկանութիւնը ունի։ Սնանկութիւնները հրապարակին վրայ ա՛նքան ծանր պիտի չազդեն եթէ առնելիքատուները ծայրայեղ հապճեպ մը չդնեն իրենց բողոքարկուի իրաւունքներուն մէջ, և քիչ մը աւելի իմաստուն ըլլան իրաւախոհութեան մը գալու սնանկացողին հետ։ Ցոյները աւելի կը յարգեն առեւրական պատճառներով վնասուող իրենց հայրենակիցներուն դիւրազգածութիւնը և մէկ խօսքով, ձեռք կը բռնեն անոնց, մանաւանդ երբ գիտնան թէ անմեղացողը ծանօթ է իր պատուաւորութեամբ և երկարժամանակեայ բարի համբաւովը։ Փափաքելի է որ մեր Հայ առնելիքատուներն ալ ծայրայեղ չըլլան իրենց պահանջումներուն մէջ, և սընանկութեանց հետեւանքը ա՛լ աւելի չը ծանրացնեն, բան մը՝ որ իրենց լաւ հասկցուածներուն ալ օգտակար չէ։

Անցեալ շաբթու հրատարակուած սնանկութենց մէջ կար՝ մանաւանդ՝ պատուաւոր և միանգամայն համեստ հաստատութիւն մը, որ դժբախտաբար իր վճարումները դադրեցնելու հարկին մէջ գտնուեցաւ հակառակ իր բարի կամեցողութեան։ Արդ, չի՛վայլեր որ առելիքատուները երկայնամիտ ոգի մը ցոյց տան ի չահ թէ՛ նոյն պարկեշտ հաստատութեան և թէ իրենց իսկ՝ առելիքատուներուն։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Մրցում օդեցնայիւ ընկերութեանց մէջ.— Այրանցները բեռցնող ու պարպող օդեցնաւ մը.— Քօնսրմանցներ.— Զկնորսներուն խնդրագիրը։

Ցայտնի է որ գերմանական Տէօյչէ Լէվանդէ Լինի օդեցնային ընկերութիւնը ամէն ջանք ի գործ կը դնէ Արեւելքի նաւահանգիստները առեւտրական յարաբերութեան մէջ դնելու համար Գերմանիոյ հետ։ Թուրքիայէն և մերձակայ երկիրներէն Համբուրկ ղրկուած ապրանքները մեծ մասամբ այս ընկերութիւնն է որ կը փոխադրէ։

Հիմակ այս օդեցնաւային ընկերութիւնը երկու մրցակիցներ պիտի ունենայ, Պրէմի Ադլաս օդեցնաւային ընկերութիւնը, որ գրէթէ միեւնոյն նաւահանգիստները պիտի հանդիպի, և ուրիշ օդեցնաւային ընկերութիւն մը որու կեդրոնը Անվէրսի մէջ կը գտնուի։ Միեւնոյն նաւահանգիստները հանդիպող օդեցնաւերու այս առատութիւնը ընսկանաբար նաւողէջի մասին մըրցում մը առաջ պիտի բերէ որ նպաստաւոր պիտի ըլլայ ապրանք բեռցնողներուն։ Նաեւ օգտակար ազդեցութիւն մը պիտի ընէ վաճառականութեան և ճարտարարուեստին վրայ։

∴ Ռոդէրտամի Միւլլէր և Ընկ. տունը առեւտրական չղեցնաւ մը չինել տուաւ որ 14 կայմ ունի և կրնայ 10,000 թօնս ապրանք փոխադրել։ Շինուած է մի միայն երկաթի հանոյ փոխադրելու համար։ Մեքենան եռեւի կողմը կը գտնուի քարիւղաբարձ չղեցնաւերու պէս, որով ընդարձակ մթերանոցներ ունի։ Այս չղեցնաւը Շուէտի մէկ նաւահանգիստէն հանոյ առնելով կը փոխադրէ Ռոդէրտամ։ Շուէտական նաւահանգիստին մէջ ապրանք բեռցնելու մեքենաները քիչ ըլլալով, Միւլլէր և Ընկ. տունը այնպիսի չնութիւն մը տուած է իր չղեցնաւին որ ապրանքները ի՛նք կը բեռցնէ և ի՛նք կը պարպէ։ 14 կայմերէն իւրաքանչիւրը երկու բեռնաբարձ մեքենայ ունի, այսինքն ընդամէնը 28 մեքենայ, որոնք ահագին աշխատութիւն մը կը կատարեն և յաղողած են 48 ժամուն մէջ 10,000 թօնս հանոյ պարպել։

∴ Թէեւ ապրանք փոխադրողներուն պատասխանատուութիւնը ճրչտուած է յատուկ օրէնքով, բայց ֆըրանսական չղեցնաւային ընկերութիւնները իրենց քօնսրմանցներուն եռեւը կարգ մը անեղեթ վերապահումներ գրի կ'առնեն, իրենց իրաւունքները սահմանելով։ Գերմանացիք, որ աւելի գործնական են, սկսած են արդէն իրենց քօնսրմանցներուն արամադրութիւնները և պայմանները չափաւորել, ընդունելով իրենց առեւրական թերութեանց պատասխանատուութիւնը։ Ամերիկացիք Հարդրրի օրէնք մը հաստատեցին որ 2000 տոլար սուգագրի կը դառապարտէ քօնսրմանցներու մէջ պատասխանատուութենէ խուսափելու համար զանազան արամադրութիւններ աւելցնողը։

Այս արմատական միջոցը բնականաբար պիտի պարտաւորէ Ամերիկայի նաւահանգիստները հանդիպող չղեցնաւերու նաւապետները որ բարեփոխեն իրենց քօնսրմանցներուն վարչական արամադրութիւնները։

∴ Տարմանաւը և որորը կ'երեւայ թէ օգտակար թռչուններ են։ Բամարէի Քաղաքապետը, Թաղապետական Խորհրդոյ անդամները, ձկնորսները ևն. խնդրագիր մը մատուցած են պաշտպանելու համար այս թռչունները որոնք թանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն ձկնորսներուն աղկը (սարտելա պալըզը) ձուկին գտնուած տեղերը ցոյց տալով։ Անգլիական և սպանիական կառավարութիւնները արդէն խիստ օրէնքներ դրած են այս թռչունները պաշտպանելու համար։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ ՄԷՋ
ՏԵՂԱԿԱՆ ԲԵՐԲԵՐՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Պանտրմայի ծանօթ վաճառականներէն Արմենակ Եմ. Մարեան կը գրէ.—

Խոզակի բերքը այս տարի արդիւնաւոր չեղաւ չահագործներուն համար։ Գրուսայի մէջ տրամադրելի խոզակներու մթերքը պատճառ եղաւ գիներուն անկման։ Մանաւանդ ալէրը չեն ուզեր այլ և նոր գնումներ ընել հակառակ նպաստաւոր գիներուն։ Պանտրմայի հրապարակին վրայ ծախուեցան 80,000 քիլօ թաց և 20,000 քիլէ կէս չոր խոզակ։ Ասոնցմէ 6000 քիլօ չոր խոզակ ղրկուեցաւ Միլան և մաս մըն ալ Գրուսա։ Հետեւաբար մեր չահագործներուն ձեռքը մեծ քանակութեամբ ապրանք մնացած է, խնդրանքի պակասութեան պատճառով։

Արմտիքի հրապարակը այժմ չատ ոգեւորուած է։ Ցորենին գիները բընդնուած են և օրան կ'արժէ 40—43 փր.։ Մթերքը հեռզհեռէ կը պակսի և քանի մը ամիսէն պիտի ստիպուինք անցած տարուան պէս օտար ցորեն ներածել տեղական սպառումին համար։ 5—600 թօնսոց երկու բառքիներ արդէն ղրկուեցան Մարսիլիա։

Բակլայի խնդրանքը չատ կարեւոր է։ Մեծ բառքիներ ծախուեցան և չահագործները պարտաւորուեցան գնումներ ընել բարձր գիներով։ Գիներու այս բարձրացման տեղի տուին Իզմիրի վաճառականները, որոնք յանձնելի մեծաքանակ վաճառուներ ըրած էին։ Մեր բակլաներուն օրան 36—37 փր.ի ծախուեցաւ։

Վարակի հրապարակը ասկից առաջ հանդարտ էր, բայց խնդրանքը պատճառ եղաւ գիներու բարձրացման։ Տեղացի չահագործները կ'աշխատին տրամադրելի մթերքը գնել, գիներու մատաւոր բարձրացումէ մը օգտուելու յուսով։ Օրան 27 փր. է չղեցնաւ յանձնելի։

Գալով եգիպտացորենին, 3000 պարկէ աւելի ղրկեցինք Աղեքսանդրիա 29—30½ փր. գինով, բայց հիմա խնդրանքները դադրած ըլլալով, գիները յանկարծ իջան։ Եւրոպական հրապարակները 26½—27 փր. գին կուտան։

Բերքը նախատեսուած քանակութենէն զգալապէս պակաս է։ Ցորենի նուազութիւնը անուշադ պիտի պարտաւորէ գիւղացիները եգիպտացորեն գործածել իրենց սնունդին համար։ Հետեւապէս չենք կարծեր որ բարձրացում ըլլայ այս ապրանքին վրայ։

Շուշմայի հունձքը միջինէն վար է։ Տեղական պէտքերու համար Պալըքէսիրէ եկած քանի մը պղտիկ բառքիներ ծախուեցան օրան 90-92 փր.ի։ Բամբակին բերքը անչնչան է։ Տեղական սպառումի համար 2½ օրան 17-18 ղրշ. կը գնուի Պալըքէսիրի մէջ։ Բուրդին քանակութիւնը 80,000 օքա է և մեծ մասը սահմանուած է Պէյքէօզի մանարանին համար։ Քանի մը փոքր բառքիներ Սելանիկ, Թուրկաղ և Տէրէ Աղաճ ղրկուեցան օրան 8-10½ ղրշ.ի։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ գաղթային ցուցահանդէսը, որ 1906 Ապրիլ 15ին պիտի բացուի, յատուկ բաժին մը սահմանած է կանացի արհեստներու համար։ Այս բաժնին մէջ պիտի ցուցադրուին բոլոր ազգաց կիներու տարազները, կիներու և աղջոց համար ճարտարարուեստին չինած բոլոր արտադրութիւնները և կիներուն չինած ձեռագործները։ Այս ցուցահանդէսին ղրկուելիք ապրանքներէն մաքս պիտի չառնուի և ֆրանսական չղեցնաւային ընկերութիւնները ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայեն։ Անշուշտ բազմաթիւ առարկաներ պիտի ղրկուին Թուրքիայէ, որովհետեւ Արեւելքի մէջ հինգնալի առարկաներ կը չինուին կնոջ համար և նոյն իսկ կինը կ'արտադրէ նուրբ ասեղնագործութիւններ և ոքանչելի գորգեր և ուրիշ շատ սիրուն բաներ։ Այս տեսակէտով ցուցահանդէսին Օսմանեան բաժինը չատ կարեւոր տեղ մը պիտի գրաւէ և ցուցադրուած առարկաները ամէնուն հիացման պիտի արժանանան։

ՆՈՐ ՀԻՒՍԷԼԱՆԻԹ ՄԸ ծնունդառաւ Ամերիկեան հրապարակներուն վրայ։ Այս հիւսելանիւթը եկած է Մէկսիքայէն ուր Հնդիկները կ'երեւի թէ կը գործածեն մանաւորապէս չուան և սանձ չինելու, բայց այս նիւթը երբեք առեւրական գործածութիւն մը ունեցած չէր։ Զարիւրը, որ նոր հիւսելանիւթին անունն է, մրցակից պիտի ըլլայ կանեփին։ Փորձագէտները կ'ըսեն որ ծանօթ բոլոր հիւսելանիւթերէն գերազանց է Զարիւրը։ Արդէն Մէկսիքեան զանազան նաւահանգիստներու մէջ սկսած են այս նիւթով չինել նաւու յատուկ պարաններ։ Մեկսիքայի Տիւքսրամ գաւառին մշակները սկսած են մշակել Զարիւրը, և կ'ըսուի թէ այս գաւառը, շատ չքնած, պիտի ըլլայ խիստ զարգացեալ ճարտարարուեստի մը կեդրոնը։

ԳՈՐԳԱՅՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԴՐՊՐՈՑ ՄԸ պիտի հաստատուի Զարիպոտի մէջ, որուն գործերը անուանի են։ Այս դպրոցին նպատակը պիտի ըլլայ աշխատութեան հին եղանակներուն տեղ բոլորովին նոր մէթոտներ սովրեցնել։

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 115

ՁՕՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ
ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՁՈՎ
ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԻԹ.
ԹԻՊԷԹԻ ԲԱՐՁՐԱԲԵՐՁ ՍԱՐԱՀԱՐԹՆԵՐԸ

Այս պատրաստութիւններով ժամու մը չափ զբաղելէ ետք, երեք ընկերները լաւ մը զինուած և պայուսակներով բեռնաւորուած, ճամբայ ելան միշտ հետեւելով գետեղերքէն յառաջացող ոտքի հետքերուն։ Այս նորօրինակ կարաւանին բնականաբար կ'առաջնորդէր Բահմէտ, որ անոնցմէ քըսան քայլ առջեւէն երթալով, աչքով միշտ գետնի վրայի հետքերը կը խուզարկէր՝ ճիշդ այնպէս ինչպէս որ գիտուն հնախոյզ մը ձեռք անցուցած մէկ հնութիւնը և կամ բեւեռագիրը կը կարդայ և անոնցմէ բոլորովին նոր հետեւութիւններ կը հանէ։ «Աղջիկը հոս ձիէն վար առած են», կ'ըսէր ինքնիրեն Բահմէտ։ Երբ քիչ մը եւս առաջացաւ, հոն դարձեալ գետինը ծռելով «հոս ալ ճաչած են» կ'ըսէր։

Վերջապէս այս ուշիմ մարդը աչքով տեսածի նման պատմութիւնը կ'ընէր, օրիորդը առեւանգողներուն ուղեւորութեան։ Բահմէտ ճամբուն վրայ տեղ մը ցուցուցած էր ուր ձիուն մէկը սահելով ինկած էր. ուրիշ տեղ մըն ալ ցուցուց որ դարձեալ ճաչած էին։ Մարդը շարունակելով խօսիլ,

—Մենք ալ հոս ճաչենք, ըսաւ. որովհետեւ ցուրտին դէմ մեր այժը պաշտպանելու համար պէտք է որ կուչ ըլլանք։

Մր Մօրլըթօն այս առաջարկին ընդդիմանալով,

—Չեմ կրնար վայրկեան մը իսկ կորսնցնել, յարեց. պէտք է ժամ առաջ գիտնամ թէ ի՛նչ վիճակի մէջ կը գտնուի աղջիկս։

Այսպէս թէեւ ժամ մըն ալ առաջացան, սակայն նկատելով որ անկարելի պիտի ըլլայ անօթի փորանց ճամբան շարունակելը, հոն լաւ մը ճաչեցին իրենց պահեստի պաշարներով և ժամու մը չափ հանգստանալէ և կազդուրուելէ ետք, դարձեալ ճամբայ ինկան։

Այս անգամ մինչեւ իրիկուն շարունակեցին իրենց ճամբան։ Դիւերուան մօտ կանգ առին աղբիւրի մը առջեւ ուրկէ տաք ջուր կը բղխէր։ Զարմանքով տեսան որ այս աղբիւրը կը հոսէր ապառաժի մը կողէն որ ճաչտի նման բացուած էր և տաք ջուրը իր բոլոր անցած տեղուանքը շոգիի հետք մը կը ձգէր։ Ջուրին տաքութիւնը բաւական ընդարձակ տարածութեան մը վրայ կը ներգործէր իր ազդեցութիւնը, ուր բարեխառն օդ մը կ'ընէր և այս տարածութեան վրայ կը տեսնուէին բուսականութեան հետքեր, մինչդեռ ուրիշ տեղեր լերկ էին բացարձակապէս։

Բահմէտ աղբիւրին մօտերը հետաքրքրութիւն կատարեց թշնամիին հետքին նկատմամբ ուր Միս Օռէթի տաքի կոշիկին ձգած հետքը ցուցուց երկու ուղեկիցներուն։ Տաք ջուրի աղբիւրը յարմար վայր մըն էր դիշերելու, ուստի Բահմէտ անմիջապէս իրենց քով գտնուած թաղիքներով վրանի նման բան մը ձեւացուց որուն տակ մտան երեք ընկերներն ալ։ Օդը յանկարծ ցրտեց և ջերմաչափը զեռոյէն 32 աստիճան վար իջաւ։

Ուղեւորները տաք ջուրին անուշ գլգլանքէն ազդուած, երբ քնանալ կը պատրաստուէին, յանկարծ ձայն մը լսեցին վրանին շուրջը, ճարճատիւն մը որ ականջները պայթեցնելու աստիճան սաստկութեամբ կը գոռար գետնին վրայ ու բան մը կը գլորէր շարունակ։

— Այս ձայնը ի՞նչ է, ո՞ր կողմէն կուգայ, գոչեց Սըր Մորլըթօն։

— Կառք մը ըլլալու է պատասխանեց Բահմէտ։

— Կա՞ռք... գոչեց Լավառէտ, եկողը եթէ կառք է, անպատճառ կառապան մըն ալ ունի։

Բահմէտ տեսնելով որ Լավառէտ անզգուշութեամբ կը պատրաստուի վրանէն դուրս նետուելու, ձեռքովը զայն արգիլելով,

— Կեանքէդ զղուա՞ծ ես որ առանց գլուխդ ծածկելու դուրս կ'ելլես, սա թաղիքէ գլխարկը գլուխդ անցուր, ապա թէ ոչ դուրս ելած պահուդ չանթահար եղածի պէս գետին կը փռուիս ցուրտէն։

Բահմէտի դիտողութիւնը չատ արդարացի էր, օդը երբ այս աստիճան ցուրտ ըլլայ ուղղը արեան համախռնութեան կ'ենթարկուի։ Ասոր բազմաթիւ օրինակները կան բեւեռախոյզներու պատմութեան մէջ։ Քանի՛ քանի ուղեւորներ ու նաւաղներ այս նախնական զգուշութիւններուն կարեւորութիւն չտալով, ճամբորդութեան ելած են դէպի բեւեռները և անգամ մըն ալ չեն վերադարձած իրենց ծննդավայրը։

Լավառէտ խիստ շատ ուղեգրութիւններ կարդացած էր, հետեւաբար Բահմէտի դիտողութիւնը չնորհակալութեամբ ընդունելէ ետք գլուխը լաւ մը ծածկեց և դուրս ելաւ վրանէն։

Ցուրտին սաստկութիւնը իր վերջին աստիճանին հասած էր։ Երեսին այն մասը որ մուչակէն դուրս կը մնար ցուրտին սառակութենէն այնպիսի վիճակի մը մէջ էր որուն վրայ կարծես թէ դանակ կը զարնուէր։

Ակնարկուած կառքը այս միջոցիս շարունակ կը յառաջանար։ Լավառէտ ու ընկերները իրենց ձեռքերը հրացանի բլթակներուն վրայ դրած ակնդէտ կը սպասէին անակնկալին, անոր համար որ չէին գիտեր թէ կառքով եկողները բարեկամնե՞ր էին թէ թշնամիներ։ Վերջապէս մութին մէջ սառեր մը տեսնուեցաւ և Բահմէտ առաջ անցնելով,

—Ո՞վ է պոռաց։

Այս հարցումին վրայ կարգ մը անհասկնալի բառեր լսուեցան և կառքը կանգ առաւ։

Այս անգամ Բահմէտ սպառնական շեշտով մը,

—Ո՞վ է, կրկնեց։

—Պէհարդէնա քաղաքէն վարձուած կառքի մը տէրն եմ, աղքատ մարդ մըն եմ որ տունս կը դառնամ, պատասխանեց անծանօթը։

—Ուրեմն մեզի մօտեցիր գոչեց Բահմէտ։ Եթէ ըսածներդ ճիշդ են, քեզի վնաս չենք հասցներ։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ.— ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼՈՐԴ ԼԷՆՍԴԱՈՒՆԻ.— Լիվրբուլի Առեւտրական Սենեկային առջեւ արտաքին գործոց նախարարը բանախօսութիւն մը ընելով յայտարարեց թէ տարիներէ ի վեր Անգլիոյ Արտաքին Պաշտօնարանը կ'աշխատի Մեծն Բրիտանիոյ տեւտրական շահերը զարգացնելու խնդրով, որ հինգտա է։ Կառավարութեան գլխաւոր հոգածութիւններէն մին ա՛յն էր որ հին առեւտրական հրապարակները բաց մնան, և նոր բացուած հրապարակներուն մէջ ալ անգլիական վաճառականութիւնը իր բաժինը ունենայ։ Կառավարութիւնը այս պատճառաւ իսկ միշտ աչխատեցաւ աշխարհի խաղաղութիւնը հաստատուն պահել առեւտրական յառաջդիմութիւնը չխանգարելու համար։ Նպաստաւորեալ ազգի մաքսային պայմաններով դիւրին է ամէն երկիրներու մէջ դրամագլուխներ գործածել վաճառականութեան զարգացման համար, բայց անգլիացի վաճառականները ուշ կը մնային, և օրիշներուն սեղանէն ինկած փշրանքներով կը գոհանային։ Կը յուսացուի որ անգլիացի վաճառականները այսուհետեւ աւելի գործունէութիւն ցոյց պիտի տան և պիտի աշխատին մրցումին մէջ երկրորդական կարեւորութիւն չունենալ։ Վերջին օրերուս Ռումանիոյ հետ առեւտրական պայմանագրութիւն մը կնքեցինք, որով ա՛չ միայն նպաստաւորեալ մաքսային ազգի մը առեւտրականները ձեռք ձգեցինք, այլ նաեւ ինչ ինչ արտածութեանց համար մասնաւոր մեծ նպաստներ ստացանք։ Արտաքին գործոց Պաշտօնարանին ջանքը եղած է Անգլիոյ դիւանագիտական գործակալներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել անգլիական վաճառականութեան վրայ, և մասնախօսը մըն ալ կազմած է ուսումնասիրելու համար սա՛ խնդիրը թէ ի՛նչ միջոցներով դաղթականութեանց և ուրիշ հրապարակներու վրայ կարելի է մրցում տալ Անգլիոյ վաճառականութեան։ Նախարարը իր ունկնդիրներուն ուշադրութիւնը հրաւիրեց 1898ին հրատարակած Կայսր Տետրակի մը վրայ, որուն մէջ ամփոփուած են Բրիտանացի հիւպատոսներուն տեղեկագիրները անգլիացի վաճառականներուն գործածելիք մէթոտներուն վրայ, և թէ ի՛նչ են այն պատճառները՝ որոնցմով անգլիացիք Եւրոպացի միւս վաճառականներուն մրցումին չեն դիմանար։ Այդ հատորին մէջ պարունակուած տեղեկութիւնները կրնան ամփոփուիլ, երբ ըսուի որ, եթէ աշխարհի զանազան մասերուն մէջ Անգլիացիք վաճառականութեան մէջ ետ մնացած են, պատճառը ո՛չ թէ իրենց ապրանքներուն ստորութիւնն է, այլ որովհետեւ մեր մրցակիցները իրենց գործին մէջ աւելի յարմարութիւն ցոյց կուտան, և անոնց գործածած մէթոտները աւելի կը յարմարին տեղական պէտքերուն և սովորութիւններուն։ Թէեւ չենք փափաքիր որ Անգլիոյ արտասահմանի դիւանագիտական գործակալները մասնագէտ վաճառականներ ըլլան, բայց կը յուսանք որ մեր երկրին առեւտրական շահերուն հոգածու պիտի գտնուին ըստ բաւականին։

ԼՈՐԴ ՐՈԶՊԷՐԻԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ.— Լորդ Ռոզպէրիի վերջին բանախօսութեան գլխաւոր կէտերը հետեւեալներն են.—

Մր. Զէմպրլէն և ես դժբախտաբար բոլորովին տարբեր կերպով կ'ըմբռնենք Բրիտանական Պետութեան դաղափարը ի մասին գաղթական և մաքսային աշխարհամասութեան։

Չեմ կարծեր որ Մր. Զէմպրլէնի առաջարկած մէթոդը մեր դաղթավայրերը աւելի մօտեցնէ մայր երկրին։ Մր. Զէմպրլէն կ'ուզէ որ մաքսային կաթսային մէջ տաքցնէ մայր երկիրը և դաղթականութիւնները՝ նորոդեալ մանկութեամբ Պետութիւն մը առաջ բերելու համար։

Եթէ Մր. Զէմպրլէն կրնայ բրիտանական Պետութիւնը մաքսային միութեան մը մէջ առնել, առանց տուրք դնելու խամ նիւթերուն վրայ, և թէթեւ կերպով միայն ուրցնելով ուտեստեղէնները, առաջարկութիւնը կ'արժէ նկատի առնել։

Բայց ասպարէզ կը կարդամ որ պիտի չկրնայ այդ մաքսային միութիւնը ի գլուխ հանել առանց տուրքերը աւելցնելու։

Երկու տարի է վեր Մր. Զէմպրլէն իր մաքսային պայքարը կը չարունակէ, և երկու տարի առաջ կը յայտարարէր թէ առանց մաքսի քաղաքականութիւնը վնասաբեր պիտի ըլլայ, բայց այդ պայքարէն է վեր Անգլիոյ վաճառականութիւնը աւելի զարգացած է, առանց մաքսի։

ԱՆԳԼԵԻԴԵՐՄԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Ամիսէ մը է վեր Լոնտոնի մէջ կազմուեցաւ Անգլեւգերման Հաշտարար Մասնախումբ մը, որ հետզհետէ մեծ համակրութեան հասաւ։ Մասնախումբին նախագահն է Լորտ Էվպերի, որ Դեկտ. 1ին գումարման մը մէջ բանախօսութիւն մը պիտի արտասանէ ի ներկայութեան բազմաթիւ հանրային մարդոց։

Մեր Նոյն ատեն թէ՛ Անգլիոյ և թէ Գերմանիոյ մէջ հրատարակուած է յայտարարութիւն մը, «Երկու Ազգերուն ուղղեալ», որուն գլխաւոր հատուածներն են հետեւեալները.—

«Բրիտանական և Գերման ազգերուն միջեւ ընդհարումի մը վտանգը դզալով կը փափաքինք հաստատ համոզում յայտնել թէ ա՛ն անհասկանալի և ոչ քաղաքական պարագաներուն մէջ հիմնական փաստ մը չկայ այն փոխադարձ դժկամակութեան համար՝ որ դժբախտաբար գոյութիւն ունի երկու երկիրներուն միջեւ։ Առ այժմ ծանր կռիւի հնարաւոր փաստ մը չենք գտներ երկու Տէրութեանց միջեւ։ Ընդհակառակն անոնց պատմութեան, ասոնց հասարակաց հաւատքին և անոնց երկարատեւ բարեկամութեան, և գրականութեան, գիտութեան և գեղարուեստի մասին իրենց գործակցութեան մէջ կը գտնենք ամենաղօրաւոր պատճառները ա՛յ աւելի բարեկամական յարաբերութեանց հաստատութեան համար։

«Եւ այսպէս, չենք կարծեր որ անգլեւ-գերմանական համաձայնութիւնը բաժանման պատճառ մը ըլլայ մեր երկիրներուն միջեւ. ընդհակառակն կը հաւատանք թէ նոր կարելիութիւն մը կուտայ այս երեք մեծ ազգերուն միաբան բարեկամութեամբ գործելու իրենց հասարակաց շահերուն և աշխարհի խաղաղութեան համար։ Ուստի կոչում կ'ընենք երկու Տէրութեանց քաղաքացիներուն ընթիւ և գործով միանալ մեղի այս լաւագոյն զդացումը արդիւնաւոր ընելու՝ անոնց առօրեայ կեանքին և հանրային քաղաքականութեան մէջ։»

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱԻԱՑԻՆ ԸՆՆԵՐՈՒԹԵՒՆԸ ՊԱՑԵԱՐԸ.— Համպուրկ-Ամերիկա Շոգենաւային Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հիւսիսային Ադլանտեան շոգենաւային դաշնակցութեան մէջէն քաշուած է։ Այս վերջին դաշնակցութիւնը կը կազմէ Եւրոպայի և Ամերիկայի միջեւ դաղթականներու փոխադրութիւնը, և իրեն կը վերաբերին նաեւ Նորտտայչէ Լոյտ, Հոլանտ-Ամերիկա և Ռէա Սթար շոգենաւային ընկերութիւններ։

Համպուրկ-Ամերիկա ասկէց զատ համաձայնութիւններ ունի Նորտտայչէ Լոյտի հետ ի մասին Բուլպայի, Մեքսիքայի և Զինասատանի երթեւեկութեանց։ Հաւանաբար այս յանձնառութիւններէն ալ պիտի հրաժարի։

Այս ընկերութեան արդի բռնած ընթացքը կ'երեւի թէ սակագիներու պայքար մը առաջ պիտի բերէ Ատլանտեանի երթեւեկութեանց վրայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՖՈՒԹՊՕԼԸ.— Ամերիկեան Ֆութպոլի խաղաբոյները թէև իրենց կեանքին պաշտպանութեան համար զանազան կանխարգել միջոցներ կը գործածեն, բայց ծանր վտանգները միշտ անպակաս են։ Ֆութպոլի եղանակը դեռ նոր սկսաւ, բայց մինչեւ հիմա արդէն մեռած են 13 հոգի, երեք հոգի մահամերձ են, և 34 հոգի ծանրապէս վիրաւորուած։ Երկու պարագայի մէջ ալ վայրենային կռիւ մը տեղի ունեցաւ, և նախանձորդ խաղացողներ բազմաթիւ վէրքեր ալ ստացան։ Զիրար կը խածնեն բիրերով, իրարու գլխու հարուած կը տեղացնեն, աքացի կը զարնեն վայրենաբար, և պէտք է խորհիլ որ բոլոր թագային ու բարձրագոյն վարժարաններու մէջ իրողութիւնը նոյն է։ Այս անկրթութեան և կոչուութեան պայքարին միակ պատճառն է յաղթութիւնը շահիլ ի՛նչ գնով ալ որ ըլլայ։ Լրջախոհ մարդիկ սկսած են դարման մը առաջարկել այս ամերիկեան Ֆութպոլին վայրենութիւնները բառնալու համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹԻՊԼԷԹ.— Թիպլէթի և Զումալի հովտին մէջ (որ Հնդկաստանը Թիպլէթէն կը բաժնէ), մեծ խանդավառութիւն առաջ բերած է դէպի Հնդկաստան մօտալուտ այցելութիւնը Թաշի Լամային, որ ամենաբարձր հոգեւոր իրաւասութիւնը ունի բովանդակ Թիպլէթի մէջ, նախաթոռութեան տեսակէտով գերազանց ըլլալով նոյն իսկ իր եղբայրակից Լհասայի Մեծ Լամային կամ Տալայ Լամային։

Անգլիացի հարիւրապետ Օ'Քոնորի ուղեկցութեամբ Թաշի Լաման, որ արդէն իսկ ԿանկՅօք հասած է (Սէքիմի մէջ), փառաւոր ուխտագնացութիւն մը պիտի կատարէ Հիւսիսային Հնդկաստանի Պուտտայական մեհեանները և նուիրական վայրերը։ Մինչեւ հիմա Թաշի Լամա մը այցելած չէր Հնդկաստան, և հիմա վերջին ասիական կրօնային մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Լամային այս ձեռնարկութեան։ Թիպէթի Պուտտայականներուն մէջ խոր արմատ ձգած է սա՝ հաւատքը թէ Թիպլէթի վերջը պիտի դայ՝ եթէ Թաշի Լաման Թաշիլհունբոյէն քաշուի Շամպալա կոչուած դիցաբանական լեռ մը, Հնդկաստանի մէջ։ Ուստի Լամային ուղեւորութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած է Պուտտայական աշխարհին մէջ։

Պիրմանիայէն և Սէյլանէն պուտտայական պատուիրակներ Հնդկաստան կը հասնին մասնակցելու բարի գալըստեան արարողութեանց, զոր Հնդկական կառավարութիւնը կը պատրաստէ իր նուիրական հիւրին համար։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԱՍԵՐԸ.— ՅԱ. ԲՈՆԻ ՆՈՐ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻԶԸ.— Իբրեւ արդիւնք պատերազմին՝ Նաւային մասնագէտները զբաղապատ յածանաւերը զրահաւորներուն համազօր կը նկատեն։ Հեւեւաբար Ճարոնի նոր ծրագրին մէջ կա՛յ նաեւ շինութիւնը չորս հինգ յածանաւերու, մեծ տարողութեամբ, հզօր սպառազինութեամբ և բարձր արագութեամբ։ Առանցմէ առաջինը պիտի կոչուի Զիրէնպա, և ի մօտոյ ծով պիտի իջուցուի Քուրէի Նաւարանէն։ Կ'ըսուի թէ աշխարհի ամենէն գեղեցիկ յածանաւը պիտի ըլլայ։ Թորփիլանաւերու արտադրիչն ալ պիտի աւելնայ։

ՄԱՍՈՒՆԴՐԵՐՈՒՆ ՎԱԻԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— ԼՐԱԳՐԻ ՄԸ ԴԻՄ ԴԱՏ ԲԱՑՈՒԱԾ.— Միւնիխ հրատարակուող գերման բոլոշական Թերթ մը անցեալները կաթոլիկ եկեղեցիին հնաւանդ ազօրութիւններուն դէմ խօսած էր։ Այդ Թերթին խմբագրապետը՝ Հէռ Բրիխթէր սասալիկ ոճով քննադատած էր Բրիսասի մարմնին թափօրը փողոցներուն մէջէն, որով թէ՛ անդուդարձը կը խափանուի և թէ առուտուրի վնաս կը հասնի։ Ասիկա աւելորդ յոչնութիւն մը և վնաս մը կը համարէր խմբագրապետը, և կ'առաջարկէր որ գերման կառավարութիւնը խափանէ զայն։ Կը պախարակէր մասնաւորներու պաշտամունքը, ի մէջ այլոց Թէվի գերման քաղաքին Բրիսասի Սուրբ Պատմութեանին պաշտամունքը և ուրիշ շատ նշանաւոր հաւատոյ կէտեր և սովորութիւններ՝ որոնց ա՛նքան մեծ յարգանք և արժէք կուտան Կաթոլիկները։ Բրիխթէր կը յայտարարէր թէ կառավարութեան պարտքն է չափաւորել կաթոլիկ կրօնքին այս արտառոցութիւնները, որոնք վնասակար են քրիստոնէական հաւատքին, կ'ըսէր բոլոշական։ Կաթոլիկ եկեղեցին դատ բացած էր հրատարակչին դէմ։ Դատավարութեան միջոցին հին լատիներէն շատ մը եկեղեցական կանոններ կարդացուեցան ասրբ մասունքներուն վրայ, ցոյց տալու նը պատակաւ թէ այդ առարկաներէն շատերը իրրեւ անվաւեր նկատուած են եկեղեցական իշխանութեանց կողմէ։ Կաթոլիկ հնախօսութեան մէջ ակնառուր հեղինակութիւն մը Բրօֆ. Բիցէր, Միւնիխի համալսարանէն, դատարան կոչուեցաւ իբրեւ մասնագէտ։ Յայտարարեց թէ բոլոշական կաթոլիկ եկեղեցիին կողմէ յիշուած Սուրբ Պատմութիւնը և ուրիշ նշանաւոր մասունքներ կասկածելի ծագում ունին։ Եկեղեցիին փաստաբանը պնդեց թէ խնդիրը վաստակաւորութեան վրայ է, և ոչ թէ մասունքներուն վաւերականութեանը վրայ։ Հրատարակչին փաստաբանը պերճախօս չատագովական մը ըրաւ, զոր վերջացուց Բանթի սա՛ նշանաւոր խօսքով.— «Վերջացան վարդապետութեան մաղը բարոյականի ծնունդն է։»

Դատարանը սնպարա արձակեց Հէռ Բրիխթէրը, և այս վճիռը ընդունուեցաւ որոնդոսա ծափերով։

Այս դատավարութիւնը իր մեծ նշանակութիւնը ունի սա՛ տեսակէտով մանաւանդ որ դատաւորներուն, փաստաբաններուն, և երդուեալներուն մեծամասնութիւնը կաթոլիկ եկեղեցիին կը վերաբերէր։

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ԹԱԴԱՒՈՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Բարլօս թագաւոր երկարատեւ այցելութիւն մը տուաւ Բարէզի Բնական Պատմութեան Մուսէոնին։ Թագաւորը առաջնակարգ բնապատում մըն է ինքն ալ։ Իրեն հետ Լիզպոնայէն բերած էր ձուկերու արժէքաւոր հաւաքածոյ մը, որուն մէջ կային իրենց տեսակէն մէյ մէկ հատ նմոյշներ՝ զորս այցելութենէն առաջ Մուսէոնին նուիրած էր։ Ֆրանսայի համար մասնաւորապէս շահեկան էր Թագաւորին այս այցելութիւնը, զոր յարգանք մը կը նկատէին ֆրանսական գիտութեան համար։ Դիտուններու փոքրիկ դումարում մը տեղի ունեցած էր այս առթիւ Մուսէոնին մէջ, որոնց իւրաքանչիւրին անունը հեղինակութիւն մը և համբաւ մըն է ամբողջ աշխարհի մէջ։ Տնօրէնը իր ընդունելութեան ուղերձին վերջ, որ ճարտարօրէն և նկարուն ոճով Թագաւորին առջեւ կը պարզէր ա՛յն հրաշալիքները՝ որոնք պիտի ցուցադրուին իրեն, Թագաւորը առաջնորդուեցաւ մեծ սրահը։

Հոն, հինգ կարճառօտ բանախօսութիւններով ֆրանսական արդի գիտութեան ամենամեծ գիւտերը բացատրուեցան իրենց հեղինակներուն կողմէ։ Մ. Պէքքրէլ խօսեցաւ Ուրանիոմին վրայ և քանի մը փորձեր կատարեց անոյ։ Տիկին Քիւրի հաճելի պարզութեամբ մը խօսեցաւ թէ ի՛նչպէս իր ամուսինը և ինքը, Մ. Պէքքրէլի խուզարկութիւնները հետապնդելով գտան Ռատիօմը։ Մ. Լիբման լուսապայլ փոքրիկ բանախօսութիւն մը ըրաւ գունաւոր լուսանկարչութեան վերայ։ Մ. Լաքրուա նկարագրեց արդիւնքները այն գիտական արշաւանքին զոր կատարեց Բէյ լերան վրայ՝ հրաբուխէն անմիջապէս վերջ։ Ի վերջոյ Մ. Մուսաան արուեստական ադամանդը ստեղծեց Թագաւորին առջեւ էլեկտրական հնոցի մը միջոցաւ, 3000 աստիճան (Սանթիկրատ) ջերմութիւն արտադրելով։ Թագաւորը ամէն հանդիսական արարողութիւններէն շատ աւելի գնահատեց արդի գիտութեան այս տաճարին մէջ իրեն առջեւ պարզուած հրաշալիքները և քանիցս նոյնը ըսաւ Մ. Լուպէի որ իրեն կ'ընկերանար։ Թագաւորը յետոյ Բաղաքապետարան գնաց շքեղ ընդունելութեան ներկայ գտնուելու, և ատարգրեց իր անունը Բարիզ այցելող վեհապետներուն անուններուն տակը, որոնց գլուխը կը գտնուէր Էտուարտ Է.ի անունը։

ՍԷՐԲ ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ.— Նաբուկոդոնոսոր Օրինադիրքը բարեփոխելու համար, ասկէց առաջ Ֆրանսայի մէջ մասնախումբ մը կազմուած էր, որուն անդամներէն Մ. Բոլ Էռվիէօ կ'առաջարկէր որ այսուհետեւ սէրը օրինապէս պարտաւորիչ նկատուի ամուսնութեան մէջ։ Այսինքն իր ամուսինը նիւթապէս սիրելու խօսք պէտք է տայ տէրը, և պատասխանատու պիտի համարուի օրէնքին առջեւ, եթէ զայն չը լքանելով հանդերձ ուրիշ շահատակութիւններ ընէ։ Այս թելադրութիւնը երթալով իր արդիւնքը կ'ունենայ։ Ամուսնական դատավարութեանց վրայ տարեկան բանախօսութիւններ կը կատարուին Բարիզի մէջ նշանաւոր օրէնսդէսներու կողմէ։ Այս տարի այդ բանախօսութիւնները ուզի պիտի ունենան քաղաքային դատարանի մը սրահին մէջ, նախագահութեամբ Ֆրանսական Փաստաբանական Կաճառին պետ Մ. Շընեի։ Այդ հանդիսաւոր միջավայրին մէջ փաստաբանական վարչային խորհուրդին անդամներէն Մ. տը Ս. Օպան բանախօսութիւն մը պիտի ընէ ամուսնական սիրոյն վրայ, նիւթ ունենալով. — «Քաղաքային Օրինագրքին 212րդ Յօդուածին առաջարկեալ բարեփոխումը։ Առն և կնոջ միջեւ սէրը պէ՞տք է ամուսնացեալ կեանքին օրինական պարտաւորութեանց մէջ համարուի թէ ոչ։»

ԱՆԳԼԻԱՑ ԴԱՀԱՃԱՌԱՆԴԻՆ ՀԸՆԴԿԱՆԱՆ ԱՇՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ.— ԲԱՐԲԵՐ ԵՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Նոյ. 24 թուով կը հեռագրուի Պիքանիրէն.—

Պիքանիր զարմանարար վայր մըն է։ Մինակ քաղաքը որ երբեք պիտի կրնար նմանիլ առասպելեան քաղաքին՝ որ կրնայ ըլլալ, զոր հնդկական զրոյցներուն նայելով ոգիները գիշեր մը ամբողջութեամբ առին տարին և տնկեցին մենաւոր անապատի մը մէջտեղը, ուր կը մնայ դեռ այսօր։ Այս առասպելական քաղաքին ազարանքն ալ այն ատենուան ցեղապետը անապատ փոխադրեց լաստերի մը չիւռմով։ Հընդկական մեծ անուանի դեռ շարժուն աւազն դուրս ցնկուած կը բարձրանան երեք ազարանքներէն երկու՝ վարդերանգ պարիսպները, դարատաները և կամարները, և քաղաքին ցած ու ճերմակ շաղախով ծեփուած տուները։ Չկայ օ՛չ պարտէզ, օ՛չ ծառ, օ՛չ թուփ։ Պիքանիրը ոմանց մը կոչելը բառը պարզապէս սխալ գործածել է։

Պիքանիրի ամբողջ շրջակայքը ամայի անապատ մըն է, և թէեւ հիմա անոր մէջէն երկաթուղի մը կ'անցնի, բայց իր ոտաքին երեւոյթը քիչ փոփոխութիւն կրած է։ Հիմնուած է 1488ին Գիքալ կողմէ, շառուիլ մը Ճօտրուր իշխանական Տան, որ այս երկիրը գրաւեց Ճաթերէն։ Իր յաջորդներէն մին՝ Ռէյ Սէնը մեծ անուն ձգած է հնդկական պատմութեան մէջ։ Պիքանիրի ներկայ Մահարաճան, Սբբ Կանկա Սինգ, իր նախահայրերուն պատերազմական ոգին ժառանգած է։ Բանիցս իր սուրը Անգլիոյ վեհապետին արամադրութեան տակ դրած է։ Ընկերացաւ դէպի Զինասատան արշաւանքին, հապարապետ է բրիտանական բանակին մէջ, և կը պահէ ուղղաւոր զինուորներու ջոկատ մը՝ որ փայլուն համբաւ մը շահեցաւ սահմանագլխին վրայ և Սօմալիլէնտի մէջ։ Բանբութ (ընիկ Հնդիկ) զինուորի լաւագոյն տիպար մը, կարող և կորովի վարիչ մըն է, առաջին կարգի սիրահար և վարպետ զրօսախաղերու, և համակրելի ասպնջական մը։

Լայը ճեղքելուն դէմ կալլէսի իշխանը սկսաւ ճամբորդել անապատի մէջէն, և արեւուն ծագելէն շատ առաջ այն մերկ ու ցուրտ հողի տարածութեան վրայ տեսնուած միակ փոփոխութիւնն էին լաւաւոր կապոյտ ստուերներու յանկարծադէպ ցոլքերը, որոնք սակայն կը խափանուէին յանախ անապատի մակերեսին վրայ տնկուած խոռոչներէն և ծոցերէն։ Ն. Արք. Բարձրութեան ժամանումը տոիթ մը եղած էր փայլուն ցուցադրութեան կայարանին մէջ, ուր Պիքանիրի ուղղաւոր գունդը պատուակալ պտակ կեցած էր, և թատերաբեմի վայելուչ տարազով չքեղութիւնը կը ձեւանար բոսորագեղ, ոսկեակ և նարնջագոյն խառնուրդ մը, փողոցներուն մէջ ալ կեցած էին ուղղապահ գունդէն մարդիկ չղչղուն չղթաներով։ Պիքանիրի մէջ ոչինչ կը ժանգոտի։ Նոյն չղթաները, թէեւ 200 տարուան հնութիւն ունին, բայց կարծես դեռ երէկ չենուած էին։ Զայգ մը փիղերու կողմէ քաշուած կառք մը ցնորքի չեւտ մը կ'աւելցնէր ամբողջ տեսարանին վրայ։

Այսօր իշխանը կաճնէր գնաց աւադանաւ որալու։ Թաչունները խուռն բազմութեամբ կուգան, և կը յուսացուի որ գանձառանդը ալ աւելի պիտի որայ և պիտի գերազանցէ Սբբ Ֆիլիբ Կրի էկզիբիշընը՝ որ մէկ տարին 307 աւազանաւ զարկաւ։ 15-20 հազար թռչունները համբուած են կաճնէրի մէջ։

Պիքանիր, անապատին աչքը, ա՛յնպիսի համապատկերներ կը ներկայացնէ որոնց նմանը չի գտնուիր Հնդկաստանի մէջ։ Բիլ քաղաքներ այնքան ընտիր ելեկտրական գործիքներ ունին, և զարմանալի է որ շատ մը սենեակներ ճիշդ եւրոպական չքեղութեամբ և ճաշակով զարդարուած են։

ՆԱԻԱՑԻՆ ՀՍԿԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Սմիրկայի ծովային պաշտօնարանը աւարեց կարգադրութիւնները մինչեւ հիմա նմանը չտեսնուած նաւաձգութեան մեծ գործի մը։ Անագին ծիսն չոր աւազան մը Մանիլայի նաւահանգիստը պիտի տարուի։ Աւազանը նաւանձիգ չոգենաւերու պիտի կապուի մէկուկէս մղոն երկայնութեամբ երկաթեայ պարաններով։ Աւազանը դեկ չունի, այլ ամբողջովին պիտի դեկավարուի երեք խոշոր ածխանաւերով։ Երեք ամիսէն աւելի տեւք պիտի ըլլայ այս ճամբորդութիւնը կատարելու համար, որ Սուէզի Ջրանցէն տեղի պիտի ունենայ։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՑՍԵՐ ՀՐԱՒԻՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐՈՒՆ.— Գերման կայսերական նաւարշաւութեան Բրէմը, որուն նախագահն է գերման կայսրը, Բարիզցիներուն ասպարէզ կը կարդայ մրցիլ գերմանացիներուն հետ Ֆրանսայի Բաժակին համար, որ յաղթողին մրցանակ պիտի տրուի։ Ասկէց առաջ մրցանակը շահած էր Ապրուբայի դուքսը, և անցած տարի ալ Մարսիլիոյ առջեւ Ֆրանսական զրօսանաւ մը։ Յառաջիկայ ամառ մրցումը պիտի կատարուի Թրուվիլի առջեւ։ Ֆրանսայի մէջ յատկապէս զրօսանաւ մը պիտի շինուի գերմանի մրցակցին դէմ ելնելու համար։ Կ'ըսուի թէ կայսեր եղբայր Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխանը պիտի դեկավարէ գերման զրօսանաւը։

ՃԱՌՈՆԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.— Ֆրանսայի մէջ խիստ ժողովրդական եղած է Ճարոնի փոխառութիւնը. 500 ֆր.նոց թուղթը հրապարակ եկած է 449 ֆր. 50 սանթիմի։ Եթէ վեց ամիս անցնի, գինը 451.70 ֆր. պիտի ըլլայ։ Բաղմաթիւ դիմումներ կ'ըլլան սեղմեալներուն, և հիմակուընէ իսկ Բարիզի բաժին ինկած ճարտնակ. փոխառութիւնը ստորագրուած է։ Երբ թուանշանները ստորագրուին, օտարները պիտի զարմանան թէ Ֆրանսա որքան եռանդով դրամ կուտայ Ճարոնի։ Այս պարագան մանաւանդ չատ աւելի կը շեշտուի հիմա, որ Ֆրանսայի մէջ պակաց է շահադիտական խանդը։ Ֆրանսացիք Անգլիացիներէն նուազ շահագէտ են, նուազ կ'ճաշպարէն հարեւանալու համար։ Անոնք սակայն չեն ծախեր իրենց այն թուղթերը, որոնց տոկոսը կանոնաւորապէս կ'առնեն։

Մ. ԼՈՒԿՅ իր պաշտօնավարութեան աւարտումէն առաջ Պատգամագիր մը պիտի ուղղէ Երեսփ. Ժողովին և Մերակոյտին, Նկարագրելով Ֆրանսայի յառաջդիմութիւնը վերջին եօթը տարիներուն մէջ, ասկէց զատ խրատ և յորդոր ալ պիտի տայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ յարաբերութեանց վրայ միւս այլ ընդ այլոյ զրոյցներ կը շրջագային Բարիզի մէջ, կ'ըսէ Սթամֆսարտ թղթակիցը։ Թէեւ որոշ պատճառ մը չկայ ասոր, բայց ատիկա ցոյց կուտայ ֆրանսական ժողովուրդին ներկայ զգաստ վիճակը։ Զոր օրինակ, ա՛յն ատենան գրգռուած են որ, գերման դեսպանին արձակուրդով Բարիզէն բացակայ ըլլալը մեկնելով, դիտողութիւն կ'ընեն թէ դեսպանը Լեյիզէի մէջ ի պատիւ Բրոթեսկի թագաւորին հացկերոյթին ներկայ չէր։ Թո՛ղ որ իր առաջին քարտուղարը իր ներկայացուցիչն էր։ Ասկէց զատ, կ'երեւակայեն թէ գերման կայսրը դիտողութիւններ կ'ընէ մարքեան ժողովին համար Մ. Ռըվուալի ֆրանսական պատուիրակ ընտրուելուն վրայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 27 Նոյմ.,.— Մր. Պալֆուր յայտարարեց թէ Դարկիրճ ծայրայեղ պարագային (այսինքն Երեսփ. Ժողովին քուէով իյնալու պարագային) միայն պիտի հրաժարի։

ԲԱՐԻԶ— Ցունասատանի թագաւորը, երիկնամեայ Բարիզ ժամանեց։ Հինգշաբթի օրը Էլիզէի մէջ սեղան մը պիտի տրուի ի պատիւ Սորկոս թագաւորին։

— Բարիզի գերման դեսպանը վարչապետ Մ. Ռուվիէի յանձնեց Գերման վարչապետ Պիւլով իշխանին մէկ ծանուցագիրը, որով յօդուած մը կ'աւելցուի՝ Ալզէզիրասի Դեսպանախորհուրդին ծրագրին վրայ։ Այդ յօդուածով Գերմանիա կը պահանջէ որ ինքը ալ Ֆրանսայի հաւասար իրաւունք ունենայ աշակցելու Մարոքի՝ յաւելուածական յօդուածին մէջ յիշուած կարգ մը խնդիրներու մէջ։

— Ճարտնական փոխառութեան ստորագրութիւնը վաղը պիտի սկսի, բայց հիմակուընէ գոցուած է և 3,50 աւելի կ'արժէ իսկական գինէն։

— Գարաքաէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն Ֆրանսական ներկայացուցիչ Մ. Թէնէի, Բաքիրօ նախագահին ծանուցագրին իբր պատասխան, յանձնեց Ֆրանսայի փորձագէտներուն տեղեկագիրը և ծանուցագիր մը՝ որ մանրամասնօրէն կը պարզէ Ֆրանսայի պահանջումները։

ՊԼԷԿՐԱՏ.— Սերպիոյ նախարարաց Խորհուրդը ընդունեց պէլճիական պանքաներու հետ կնքուելիք փոխառութեան պայմանները, որոնք Սքուպշինային պիտի ներկայացուին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՊԱՑՐԱՄԻ ՏՕՆԻՆ առթիւ, երէկ Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերացութեամբ գործակատար Արիս Էֆ.ի, Կայս. Պալատ գնաց և Ա. սենեկապետ Հաճի Ալի փաշայի միջոցաւ իր շնորհաւորութիւնները մատոյց յոտս Կայս. Գահոյքի և արժանացաւ Կայս. մեծարանաց։ Ն. Սրբազնութիւն շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ նաեւ Թահսին փաշայի, Հաճի Ալի փաշայի, Իզզէթ փաշայի և ուրիշ Պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։ Ցետոյ Ն. Սրբազնութիւն շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ նաեւ Մեծ Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի, Դատական գործոց նախարար Ապտիւրրահման փաշայի, Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սայիտ փաշայի, Ներքին գործոց նախարար Մէհմատ փաշայի, Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի, Ծովային գործոց նախարար Ճէլալ փաշայի, Սպարապետ Ռիզա փաշայի, Թնդանոթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշայի և Տէֆթէրտարի վերատեսուչ Զիա փաշայի։ Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր ալ Պայրամի շնորհաւորական այցելութիւններ պիտի տայ Պոլսոյ կողմը բնակող նախարարներուն եւ կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։

⁂ Տ. Բարթողիմէոս Արքեպիսկ. Զամչեան, Տ. Մեսրոպ Արքեպ. Սուքիասեան, Տ. Հմայեակ Արքեպ. Դիմաքսեան և Տ. Գէորգ Եպս. Երէցեան երէկ Կայս. Պալատ երթալով, Պայրամի ասնին առթիւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին յոտս Կայս. Գահոյքից։ Ցետոյ այցելութիւններ տուին նաեւ նախարարներուն և պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն։

⁂ Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. Զէլինկիրեան եւս երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ նախարարներուն։

ԳԱԼԻՊԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ հաստատութեան 29րդ տարեդարձը պիտի տօնուի յառաջիկայ կիրակի, Նոյն հաստատութեան մէջ։ Առաւօտուն, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ խաչգիւղի Ս. Սարգիսեան եկեղեցիին մէջ, և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Որբանոցին բարեյիշատակ հիմնադրին Սրբուհի Մայբպարեանին հոգւոյն համար։

ԴԻՊԻ ՊԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Պարտիզակի մէջ դաւանափոխական հասանք մը կայ։ Կը դիմեն տեղւոյն պապական Առաջնորդին. այս մասին ոչինչ կը խորհին տեղւոյն կրօնական մարմինները։ Պապականներու թուոյն վրայ ճշմարիտ գաղափար մը տալու համար կը գրեն մեղի թէ 5-6 տարի առաջ 15 տուներ միայն կային գիւղին մէջ, իբրեւ պապական։ Տարի մը առաջ մարդահամարէն հասկցուած է որ 75ի բարձրացած էր այդ համեստ թիւը և ցաւ է ըսել թէ վերջերս 150 տունը կ'անցնի։ Արդար ըլլալու համար ըսենք որ եթէ Պարտիզակի

փնտռելի ու երկու վարդապետին թիւն ալ պիտի աւելնայ։ Այն ատեն ինչ պիտի ընէ, կ'ըսեն, մեր արդէն անուս կղերը այս դաւանաբանական փոքրիկ հանդէպ։ Մայրենի Եկեղեցին լռեցած է արդէն, ոչ ոք կը դիմէ եկեղեցի։ Ինչ-դիրը Պատ. Կրօնական Ժողովոյ ուշադրութեանը կը յանձնենք ու կը սպասենք յուսալի կարգադրութեան մը։

ՆՈՐ ՈՐԲԱՆՈՑ ԱՂՋԿԱՆՑ. — Պէյպէքի գերման որբանոցին փակումէն յետոյ, լուր կար թէ նոյն ընկերութիւնը պիտի չարունակէ իր գործը Պարտիզակի մէջ։ Իրականացաւ այդ լուրը ու նոր չենքը բացուեցաւ չարթուս մէջ. սանիկները 9-14 տարեկան, երբեմն երգեցին թուրքերէն և գերմաներէն։ Այժմ ասոնց թիւը հազիւ 15 է, բայց կը հաւատուի որ 20ը պիտի անցնի։ Վերին հսկողութիւնը պիտի յանձնուի տեղւոյն Ամերիկեան դպրոցի համակրելի Տնօրէնին Վեր. Տօքթ. Զէյմպըրսի. իբրեւ ուսուցիչ երկու օրիորդներ կան մին գերմանացի և միւսը տեղացի։ Այս տեսակ բարենպաստակ հաստատութիւններ արժանի են հանրային համակրութեան, բայց ցաւ է ըսել որ, կը գրէ մեր թղթակիցը, քանի մը օրերէ բան մը կը նշմարեմ, անմեղ որբուկները օտար լեզուով՝ գերմաներէնով՝ կը խօսին, կ'երգեն և թերեւս կը դասախօսեն ալ։ Հայերէնը՝ իրենց մայրենի լեզուն շատ խորթ կը հնչուի իրենց բերանին մէջ։ Կը յուսանք թէ Վեր. Զէյմպըրս, ինչպէս մանչերու որբանոցին ըրաւ, նմանապէս և հոս պիտի վերցնէ խորութիւնը, ասուկներուն պիտի տայ աւելի տեղական կրթութիւն մը իրենց մայրենի լեզուով։

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԲՐՈՆԻԿ.— Գահիրէի մեր թղթակից Տամկաճեան էֆ. կը գրէ.— Պոլսոյ փաշա Նեւպար անցեալ չարթու մասնաւորապէս Առաջնորդարան գալով Գալաւստեան վարժարանի կառուցման յանձնաժողովոյ ներկայացուց նոր չենքին յառաջադիմը, ղոր ինք մասնաւորապէս պատրաստած է։ Ցաւակագիծը այնպէս պատրաստուած է որ վարժարանը հինգ հարիւր երկսեռ աշակերտ պիտի պարունակէ մէկ յարկի վրայ, մէկ կողմը պարկէշ, իսկ միւս կողմը փողոց պիտի նայի։ Շէնքը պիտի կառուցուի առաջնորդական նորագոյն դրութեան համաձայն, որպէս զի հաւատացեալ օգտուն և արեգնաւէտ ըլլայ։ Տակաւին որոշուած չէ սակայն թէ Մանկապարտէզը առանձին տեղ մը պիտի հիմնուի, թէ նոր կառուցուելիք չենքին վրայ յարկ մը պիտի յաւելացուի անոր։ Ն. Վսեմութեան պատրաստած այս յատակագիծը յանձնաժողովին կողմէ ընդունուելէ յետոյ, պիտի ներկայացուի Գաւառ. Ժողովին, որուն վաւերացումէն յետոյ, կառուցման գործին պիտի ձեռնարկուի։ Այնպէս կը հաւատան թէ 7—8 ամսուան մէջ պիտի աւարտի նոր չենքը։ Իսկ հին վարժարանը որ շատ խրխնջուլ վիճակի մէջ է ու նոյն իսկ փլելու վտանգ կը սպառնայ, առժամապէս ուրիշ տեղ մը պիտի փոխադրուի և եթէ յարմար տեղ մը չգտնուի, հոդաբարձութիւնը պիտի պարտաւորի փլուզումին առաջքը առնելու համար պէտք եղած նորոգութիւնները ընել։

*** Առաջնորդ Հայրը քանի մը օր առաջ Աղեքսանդրիա մեկնեցաւ Պատրիարքական կնդանը եկեղեցւոյ մէջ կարդալու համար։ Սակայն կ'երեւայ թէ Աղեքսանդրիայէն գոհ չէ մնացած, որ այսօր տեղս ժամանեց։ Պէտք է յիշել թէ հոնտեղի գաղութը ունի նախանձախնդիր է եկեղեցական և կրթական խնդիրներու նկատմամբ։

*** Պատ. Բաղ. Ժողովը կալուածոց Հոգաբարձուներէն Տիար Անդրանիկեանի հրաժարականը ընդունած ըլլալով, ուրիշ օրուան նստին մէջ վերակազմից նոր հոգաբարձութիւն մը։

*** Քանի մը ամիս առաջ Պատ. «Մանզումէ»ի մէջ գրած էի թէ ի Նպատ էջմիածնի վանքին նորոգութեան, հանգանակութիւն մը եղաւ նախագահութեամբ Տ. Աւետիս քհն. Շաղոյեանի ու արդիւնքը եղած է 1500 ղրշ. ողջ։ Տպագրական վրէպով մը 1500 ոսկի եղած էր, զոր ձշտելու պէտք կ'ունիմ։

ՄԱՑՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Նիւ-Եորքաբնակ Յովհաննէս էֆ. Թաւշանճեան մասնաւոր նամակով մը կը յայտարարէ թէ Գեմ-Գարուի Պատրիարքանոցի եկեղեցւոյ Մայր վարժարանը հիմէն պիտի նորոգուի ինք և Բարիզ հաստատուած Տիար Աթանագինէ Էգնատեան, կէսուակէս վճարելով ամբողջ դպրոցին վերաշինութեան ծախսը, իրենց անձնական քսակէն։ Թաւշանճեան էֆէնտի փափաքելով որ կրթական այս հոյակապ շէնքը առողջապահական ընդհանուր պահանջները մարմնացնէ իր վրայ, կը խնդրէ ձեռնհաս ճարտարապետներէն որ մասնաւոր նամակով իրեն ղեկուցանեն իրենց գիտցած ճարտարապետական նորութիւններն ու գիտական պահանջները՝ դպրոցի շինութեան համար։

Թաւշանճեան և Էգնատեան էֆ.ներու այս կրթասիրական ձեռնարկը ճրշմարտապէս գնահատութեան արժանի է, որուն համար ի դիմաց ուսանող հայ մանկութեան Մանզումէ կանխաւ իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ երկու բարերարներուն՝ Թաւշանճեան և Էգնատեան էֆէնտիներուն։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ գաւառին Դատաստ. Խորհուրդը ամուսնական խնդրոյ մը մասին լուծման վճիռ արձակած ըլլալով, Պարտիրքարանէ մերժուեցաւ այս ապօրինի վճիռը, նկատելով որ Դատաստ. Խորհրդոյ մը ձեռնհասութեանէն վեր է այսպիսի վճիռ մը արձակել։

ԱՂԹԱՄԱՐԻ վանքին միաբաններէն Տ. Ղեւոնդ վրդ. որ ապաշխարելու համար Խիզանի վանքը կը գտնուի, մեզայգիր մը ուղղելով Կաթ. Տեղապահ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոսի, խնդրեր է որ ներելով իր յանցանքներուն, վերջապէս ընդունի զինքը միաբանութեան շարքին մէջ։ Կաթ. Տեղապահը մերժած է այս խնդրանքը։

ՊԱՑԱԶԻՏԻ ԵՒ ԱԼԱՇԿԵՐՏԻ Առաջ. Տեղապահ Տ. Իմմանուէլ վրդ. Պալեան, ձմրան առթիւ ժամանակ մը Բարբ Բիլիսէ պիտի մնայ։

ՊՈՒՐԻՆԻ Հոգաբարձութիւնը խընդրած է Պարտիրքարքանէն որ Թրկա-Օզնայի Տ. Յարութիւն քահանան որ քնիկ Պուքրէշցի է և իր ուսումը ստացած է Ամսայի Դպրեվանքին մէջ, Պուքրէշ փոխադրուի քահանայագործելու համար, քանի որ տեղւոյն բազմաթիւ ազգայնոց հոգեւոր պէտքերը մէկ քահանայով կարելի չէ գոհացնել։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻի Պատ. փոխանորդ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալաքեան խընդրած է որ արտօնուի մայրաքաղաքս դառնալու։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ գրուած էր Պալըքէսիրի Բաղ. Ժողովին որպէսզի տեղւոյն նախորդ Առաջն. տեղապահ Տ. Թաթուլ վարդապետին Մուգաթայէ ունեցած պահանջները վճարէ, քանի որ յիշեալը պարտական ըլլալով, պէտք ունի իր պահանջներուն։ Կը լսենք թէ նոյն Բաղ. Ժողովը պատասխանելով Պարտիրքարքանի պատասխանագրոյն, յայտարարած է թէ Տ. Թաթուլ վրդ. մինչեւ 1904 Յուլիսի վերջը ո և պահանջ չունի Մուգաթայէ, և մէկ տարիէ ի վեր ալ Պալըքէսիր չէ գացած։ Հետեւաբար, եթէ ո և է գումար կը պահանջէ, այդ հաւատոյն կարգադրութիւնը նորընտիր տեղապահին անօրինութեան կը կարծուի։ Մնաց որ, տեղւոյն Ժողովները կազմալուծած եւ վարժարանները փակ են, և ուսուցիչներն ու ուսուցչուհիներն ալ մերձաւորաբար 200 ոսկի պահանջք ունին, զոր չեն կրցած վճարել։

ԻԶՄԻՐԻ Ազգ. Արհեստանոցը, որ վերջերս սկսած էր բաւական փայլուն կերպով իր անունն ու գոյութիւնը արդարացնել, անյաջողութեան մատնուած է ու հաստատութեան դուռները գոցուած են հոն յանախող որբանոցի և քանի մը աղքատիկ տղաքներու առջև, որոնք շատ կարճ միջոցի մը մէջ իսկ սկսած էին բաւական յաջողակ գործեր արտադրել ու արհեստ սովրիլ։ Տասը տարիներու երկար միջոց մը կ'ընէ երբ Իզմիրի բարերարներէն Կարապետ էֆ. Արապեան, Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ կառուցանել կուտար այս չենքերը, արհեստանոցի մը բարձր և նուիրական անունին տակ, որու տակ պիտի համախմբուէին ազգին բոլոր աղքատ ու չքաւոր զաւակները, գործ մը, արհեստ մը սովրելու և իրենց ընտանիքին բոյնը ու տպագան ապահովելու համար։ Այսպէս, այդ բաղդէն զրկուածները կը զրկուին նաև արհեստաւոր մը ըլլալու հանգամանքէն։

ԱՐԱԲԿԻՐի նորընտիր թաղապետական բժիշկ Տօքթ. Յովհաննէս էֆ. Գալբեան Ազգ. Հիւանդանոցի նոր շինուելիք դեղարանին համար Նեւիլօ Բրմfks դեղագործական կարեւոր երկաթրութիւնը նուիրեց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՇԱՆՈՒՑՈՒՄ Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի.—Նիկոմիդիայի Պարտիզակ գիւղաքաղաքէն Յարութիւն Արապեան անուն երեսուն տարեկան, անձամբ նիւար ու տկարակազմ, արհեստը ոսկերիչ և ընտանեկան վիճակաւ ամուրի երիտասարդը բաւական ժամանակէ ի վեր անյայտ եղած է։ Կը յանձնարարուի արգոյ ազգայնոց, որ եթէ երբէք յիշեալ երիտասարդին ուր, ողջ կամ մեռած ըլլալու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանիս ծանուցանել։

ՍՊԱՆԱԿՈՍԱՊԷՊԷՆ

Շաբաթ գիշեր Գում-գարուի իրենց բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ հանգուցեալ Սարեան Կարապետ էֆ.ի աղջկան Օր. Տիրուհի Սարեանի նշանախօսութիւնը Յովհաննէս էֆ. Սինանեանի հետ։ Ներկայ էին երկու կողմի բազմաթիւ ազգականներ և բարեկամներ։ Մասնիներու փոխանակութենէն ետք շնորհաւորութիւններ ուղղուեցան։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՑՐԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ սկսաւ Պայրամի տօնը, ինչպէս գրած էինք։ Այս առթիւ երէկ առաւեւ հանդիսաւորապէս կատարուեցան Պայրամի հանդէսին կրօնական արարողութիւնը և աշխարհային արարողութիւնը։ Եըլտըզի Կայս. Պալատէն մինչեւ Պէշիկթաշի Սինան Փաշա մզկիթը և հանկից մինչեւ Տօլմա-Պաղչէի պալատը զօրքեր, ոստիկաններ և թաղապետական պաշտօնեաներ շարուած էին ամբողջ պողոտային վրայ, ուրկէ պիտի անցնէր Կայս. Թափորը։ Խուռն բազմութիւն մը կար որուն մէջ բազմաթիւ օտարազգիներ տեղ բռնած էին, դիտելու համար Թափորը։ Վեհ. Սուլթանը ժամը 3ին միջոցները բազմեցաւ չքեղ կառքի մը մէջ, որուն առջեւէն կ'երթային չորս թիկնապահներ և կը հեռուէին բազմաթիւ զօրավարներ, թիկնապահներ և սպաներ, հեծեալ։ Երբ Թափորը հասաւ Սինան Փաշա մզկիթը, ամէն կողմէ «Փառիշահըմ չօղ եաշա» աղաղակները բարձրացան, մինչ զինուորական նուագախումբը Համիտիէ քայլերգը կը հնչեցնէր։ Բակին ձախ կողմը շարուած էին Մայր-կայսրուհիին, Կայս. Իշխանուհիներուն և Պալատական Տիկիններուն կառքերը։ Մայր-կայսրուհիին կառքին առջեւ ոտքի կանգնած էր Մեծ Ներքինապետ Ապուլկանի աղա։ Բակին աջ կողմը շարուած էին Բարձր. Մեծ. Նպարքոսը, բոլոր Նախարարներուն հետ, յետոյ պալատական աւագանին, Կայս. Անձնապահ Գունդին բարձրատիճան սպաները և զօրավարները, ամէնքն ալ մեծ համազգեստով։ Վեհ. Սուլթանը մզկիթին առջեւ ընդունուեցաւ նախարարներէն, որոնց գլուխը կը գտնուէին Բարձր. Մեծ Նպարքոսը և Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆ.ն։ Վեհ. Սուլթանը մզկիթին մէջ, 40 վարկեան տեւող կիսանական արարողութենէ մը ետքը, նոյն հանդիսաւոր թափորով գնաց Տօլմա-Պաղչէի Պալատը։ Կառքին առջեւէն հեծեալ կ'երթային Մեծ Նպարքոսը և բոլոր նախարարները, իսկ երկու կողմէն հետիոտն կը քալէին բոլոր բարձրատիճան պաշտօնատարները։ Տօլմա-Պաղչէի Պալատին դրան երկու կողմերը շարուած էին Կայս. հրացանակիրներ և պալատական նուագախումբը, որ Համիտիէ քայլերգը հընչեցուց։ Վեհ. Սուլթանը իր մանաւոր յարկաբաժինը առանձնանալով պահ մը հանգիստ առաւ։ Այս միջոցին Պալատական և պետական բոլոր ատիճանաւորները, մարէշալները, զօրավարները և բարձրատիճան սպաները, քաղաքային պաշտօնատարները՝ մինչեւ Ուլայի Բ. ատիճանը Շէյխերը, Իւլեմաները մինչեւ Սքամպուլ բայասիի ատիճանը, հաւաքուեցան Դահլիզին յարակից ընդարձակ սրահին մէջ։ Ժամը 4½ին Վեհ. Սուլթանը մտաւ Դահլիզը։ Արարողապետ Իսրահիմ փաշա Ակհամբոյրի արարողութեան նշանը տուաւ։ Նախ ներկայացաւ Նաքիպ-Իւլ-Եշրաֆ էֆէնտին որուն հոնդհաւոր բարեմաղթութիւնները ետք ներկայացան Մեծ Նպարքոսը, պաշտօնի վրայ գտնուող և անպաշտօն նախարարները, զօրավարները և բոլոր պաշտօնատարները, որոնք համբուրեցին Դահլիզի ծայրը և ապա յարդանք խնդրելով Վեհ. Սուլթանին առջեւ, քաշուեցան։ Իսկ զինուորականները ծայրը համբուրելէն ետք Դահլիզին առջեւ յարգանքը կը շարունակէին։ Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին մտաւ մասնաւոր դուռնէ մը և խոնարհած առաջացաւ դէպի Վեհ. Սուլթանը Որ ոտքի ելաւ։ Ն. Բարձրութիւն գետնամած համբուրեց Վեհ. Սուլթանին վերարկուն։ Շէյխ-իւլ-Իսլամին կը հետեւէին Շերիի Բարձր. Խորհուրդին անդամները։ Աղօթք մը ետք, Վեհ. Կայսրը նստաւ Դահլիզին վրայ, և իւլեմաները իրենց կարգին համբուրեցին ծայրը։ Արարողութեան ամբողջ միջոցին պարզուած էր Կայս. Դրօշը և զինուորական նուագածութիւնները կը կատարուէին։ Դահլիզ դանդիին պատուոյ պարզգամին մէջ Ակհամբոյրի արարողութեան ներկայ գտնուեցան ամերիկեան դեսպան Մր. Լէյշման, Ա. թարգման Մ. Կարճիուլոյի հետ, Ռուսիոյ դեսպան Նատան Ա. թարգման Մ. Լահայլ, Հանր. Պարքի վարչութեան իսալացի պատուիրակ Թէսոլի մարքիզը, դեսպանական ուրիշ պաշտօնեաներ և իտալական պահականաւոր երկու սպաներ։ Ակհամբոյրէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանը ուրիշ սրահ մը առանձնացաւ, ուր ընդունեց պալատական աւագանին և պահ մը հանգիստ ետք դարձաւ Եըլտըզի Կայս. Պալատը։

*** Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Կայս. Պալատ բոլոր կառավարութեանց Պետերը, Պուլկարիոյ իշխանը, Եգիպտոսի Խիվը, Սամոսի իշխանը, բոլոր կեսարակալները, զօրաքանակներու հրամատարները և օտար դեսպանները։

*** Բոլոր հասարակութեանց հոգեւոր պետերը, Պատրիարքները, դեսպանատան Ա. Թարգմանները, և երամական ու սեղանաւորական մեծ հասատատութեանց անօրէնները երէկ շնորհաւորական այցելութեան գացին Կայս. Պալատ։

*** Վեհ. Սուլթանին հրամանով Պոլսոյ բոլոր զինուորներուն շաքար բաժնուեցաւ և դրամական ողորմութիւններ արուեցան Համաղգային Անկելանոցի պատասպարեալներուն։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ հանգստեան կոչուելիք սպաներու և զինուորներու յատուկ ամսաթոշակներուն վրայ 100ին 10 յաւելում ըլլայ և 100ին 25 յաւելում մընալ ամսաթոշակներուն վրայ այն սպաներուն և զինուորներուն որոնք պատերազմի և կամ իրենց զինուորական ծառայութեան մէջ վնասուելով այլ ևս գործելու անկարող կ'ըլլան։ Այդ առթիւ կանոնագիր մը պատրաստուելով կայս. Պալատ պիտի մատուցուի։

ԿԱՑՍ. ՀՈԴԱՄՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Կայս. Անձնական Գունդին նախարարութեան խորհրդական ու հաշուակալ Խալիս պէյ հիւանդ է, բարեհաճեցաւ Կայս. Պալատան առաջին բժիշկ Սայիտ փաշան ղրկել և որպէսզութիւնը հարցնել տալ։ Սայիտ փաշա նաեւ Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդեց Խալիս պէյի, որ բարեմաղթութիւններ ըրաւ կայս. արեւշատութեան համար։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՄԻՋ ԹՐԱՄՈՒԷՑՆԵՐ.— Թանիերոմաս յօդուած մը գրած էր Անատոլուի մէջ Թրամուէյներ հաստատելու և այլ հանրօգուտ ձեռնարկներու մասին Կայս. Կառավարութեան մօտ եղած դիմումներուն։ Գոնիայի Թաղապետութիւնն ալ կ'աշխատի Թրամուէյ մը հաստատելու։ Այս գիծը որ ելեկտրականութեամբ պիտի բանի, ոչ միայն քաղաքին մէջէն պիտի անցնի, այլ երկու ծայրերը իրար պիտի միացնէ։ Մտադրութիւն կայ նաեւ ելեկտրական լուսաւորութիւն ալ հաստատել։ Թրամուէյի գիծը մէկ մէթր լայնութիւն պիտի ունենայ և պիտի սկսի Պաղատատի երկաթուղիին կեդրոնէն և երեք մէթր պիտի ըլլայ։ Խնդրարկուներն են Ապուա Զատէ Մազհար պէյ, Մ. Օգիւսթ Հարթօնկ և Մ. Ներքէր Գրատիքօքլու։ Ընկերութիւնը մէկ ոսկինոց բաժնեթղթեր հրապարակ պիտի հանէ որոնք պիտի ընդունուին Պոլսոյ Սակարանին մէջ և տարին 300 ոսկի պիտի տայ Հիճազի երկաթուղիին։

ՑՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Եբուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքարանը Աթէնքի ազգ. Պանքայէն փոխառութիւն մը կնքելու ձեռնարկած էր, բայց չյաջողեցաւ։ Վանքին ելմտական վիճակին բարեկարգման համար պաշտօնի կոչուած էր անտեսագէտ Մ. Սքիտաս, որ մեկնեցաւ Երուսաղէմէն, իր պայմանագիրը վերջացած ըլլալով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Տեղս կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ ընդհ. վիճակագրութեանց դիւանէն պատրաստուած վիճակագրութենէ մը կը տեսնուի որ 1893էն 1902, այսինքն 10 տարուան միջոցին 16,599 ընտանիք, այսինքն 72,521 հոգի գաղթած են օտար երկիրներ։ Ասոնցմէ 70,603 հոգի գաղթած են օսմ. նահանգներ, 841 հոգի՝ Սերպիա, 494 հոգի՝ Ռումանիա, 292 հոգի՝ Աւստրիա-Հունգարիա, 290 հոգի այլ և այլ երկիրներ։ Ամէնէն աւելի գաղթում տեղի ունեցած է 1893ին, վասն զի 2,509 ընտանիք գաղթած են։ 1896ին 492 ընտանիք, այսինքն 2,044 հոգի գաղթած են։ Այս 10 տարուան մէջ օսմ. երկրին միւս կողմերը գաղթող 70,603 հոգիէն 68,687ը Իսլամ են, որոնցմէ 62,875ը երկրագործ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐը

ՇՈՎԱՑԻՆ ԱՂԷՏ.— Նոր օրգեռնա մը ընկղմած. — Սեւ ծովի մէջ նաւային նոր աղէտ մը պատահեցաւ։ Ֆրանսական Պուլայիէռ չոգենաւը որ ամսոյս 12ին Սուլինայէն մեկնած էր, ցորեն բեռցած, Պարչլոնա երթալու համար, Պոլիս չկրցաւ մտանել։ Նաւահանգիստի վերատեսչութեան հասած պաշտօնական հեռագիր մը ծանոյց թէ Բիվայի առջեւ, ալիքները եղերք նետած են երկու անընկղմելի բայց պարագ մեծ մակոյկներ և կիսաքանդ ուրիշ մակոյկ մը ուր կար մէջքը ազատարար գօտի կրող մարդու մը դիակը։ Այս հեռագիրէն հեռեւցուեցաւ թէ չոգենաւը ամբողջովին կորած էր, որովհետեւ մակոյկները կը կրէին Պուլայիէռ արձանագրութիւնը։ Ընկղմած չոգենաւը Մարսիլիոյ նաւատէրներէն Մ. Անթեան Արթոյի կը պատկանէր։ 3500 թօնօ տարողութիւն ունէր և 25 նաւապետ։ Նաւապետն էր Ալէքսանտրի, որուն քով կը գտնուէին նաեւ իր երկու զաւակները և քեռայրը։ Պուլայիէռ ամսոյս Նաստօնալի քաշուած հեռագիրը մէն ալ կը հաստատէ թէ Պուլայիէռ ամբողջովին ընկղմած է Սեւ Ծովի մէջ, Մրրիկէն և ոչ մէկը ազատուած է։ Այս ազէտին վրայ մանրամասնութիւններ չկան, բայց կ'ենթադրուի թէ չոգենաւը ծայրագոյն չափով բեռցուած, չէ կրցած գլուխ տալ ալիքներուն, օրանք, մարակուած նախընթաց գիշերուան բուռն մրրիկէն, գայն ընկղմեցած են։ Զեն կարծեր որ չոգենաւը ժայռի մը զարնուած ըլլայ, որովհետեւ նաւապետ Ալէքսանդրինի խիստ մեծ փորձառութեան տէր է Սեւ Ծովու մէջ ճամբորդելու մասին։ Սակայն նկատի կ'առնուի նաեւ որ Բիվայի շրջակայքը որ Վասփորէ շատ հեռու չէ, ասիական եղերքին վրայ, չափազանց վտանգաւոր է։ Այդ կողմերն է որ քանի մը տարի առաջ ընկղմեցաւ Ֆրէսնէլի Պուlարիսք չոգենաւը։

ՀՐԻԵՀ.— Գաստրգիւղ, Եել Տէյրմէնի կողմը Վասիլ անուն մէկու մը տունէն առջի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ և այրեցան չորս տուներ։ Հրդեհին ատեն պատ մը փլաւ որուն տակ մնացին վառարանագործ Լեւոն և երկաթագործ Գրիգոր, սակայն ոստիկան Մուհարրէմ և Անմէա էֆ.ներու կողմէ ազատուեցան։ Ապահովագր. ընկերութիւնները 800 ոսկիի մօտ մնաց ունէն։

ՈՂՋ ՈՂՋ ԱՑՐԱՍ.— Գահիրէի մեր թղթակիցը կը գրէ.—Տիսուր հարկի մը տակ կը գտնուիմ Մանզումէի յարգելի ընթերցողներուն պատմելու արկած մը որ շատ քիչ անգամներ կը պատահի իր սոսկալի հանգամանքով։ Քանի մը օր առաջ, Պէն-էլ-Սուէրն թաղին մէջ բնակող պարկեշտ արհեստաւոր մը առաւօտուն իր գործատեղին կը մեկնի։ Կինը Մարիամ առանին պէսքերը հոգալէ վերջ, կ'ուզէ վառարանը պատրաստել արդուկ կատարելու համար։ Մինչ ինքը ասդին կ'զբաղէր սեղանին վրայ լաթերը շարելու, միւս կողմէ իր փէչերը կը բռնկին։ Տան մէջ գտնուողները կը վազեն, բայց չուսրած, բան մը չեն կրնար ընել և հէգ Մարիամ բռնկած վիճակի մէջ, դուրս կը վազէ աղեկտուր ճիչեր արձակելով։ Կարելի է գուշակել թէ ինչ տխրասասուռ տեսարան կ'ըլլայ։ Դուրս վազած միջոցին քանի մը Հայեր կը հանդիպին կը մարեն, սակայն անօգուտ, որովհետեւ այրուածքը ծանր էր և զգեստած էր Մարիամը որ իրականը աւստրիական հիւանդանոց կը փոխադրուի։ Հէգ կինը, յաջորդ օրը սոսկալի ցաւերու մէջ հոգին աւանդեց 25 տարեկան ծաղիկ հասակի մէջ, անմխիթար թողլով իր ամուսինը ու պարագաները։ Այս առթիւ կը ցաւակցինք հանգուցեալին ամուսնոյն Տիար Սարգիս Տօնիկեանի և իր պարագաներուն։ Վստահ եմ որ այս արկածը մեծ օրինակ մը պիտի ըլլայ մեր կիներուն, որպէս զի մէջ ուշադիր ըլլան քարիւղ, ալքոլ և այլն գործածած ժամանակնին։

ՑՈՒՍԱՔԵԿ ՕՐԻՈՐԴԻ ԵՒ ԱՂՆԻՒ ԱՆՑՈՐԴԸ.— Առջի օր Թիւնէլէն մօտ, անցորդները տեսան դեռատի յոյն աղջիկ մը օր. Իֆիթալիա, որ գունատ, չփոթ եւ այլայլած ելը փնտռէր իր մէկ կորուստը։ Ատիկայ փոքր պայուսակ մըն էր, զոր մոռցած կը կարծէր Թիւնէլին մէջ և որուն մէջն էր իր ամբողջ յոյսն ու օժիտը կազմող 400 ոսկի չափ պանքնոտներ։ Խուզարկումները ո և է օգուտ չունեցան և հէգ աղջիկը յուսահատ և ընկճուած կը մեկնէր, երբ իրեն մօտեցաւ մաքուր հագուած անձ մը և ցոյց տալով պայուսակը հարցուց թէ ա՞յս էր փնտռածը։ Օրիորդը յուզուած, և ուրախութենէն արբշիռ առաւ պայուսակը, չի կրնալով իր երախտագիտութիւնը յայտնել բառերով։ Աղջիկը, սակայն, անտարբեր չդտնուեցաւ, և իր փոխարինութիւն ուզեց մաս մը տալ իր վերագտնուած հարստութենէն, սակայն նոյն անձը փափկօրէն մերժեց և յանձնարարեց միայն օրիորդին որ ասկէց ետք քիչ մը զգոյշ ըլլայ։ Այն ատեն Օր. Իֆիթալիա խնդրեց որ գտնէ անունը ըսէ, իր բարերարը ճանչցած ըլլալու համար։ Սակայն ազնիւ անցորդը դարձեալ լուռ մնաց և կառք մը մտաւ ու մեկնեցաւ։ Աղջիկը կը դիտէր դայն առանց ձայն հանելու, երբ տեսաւ որ մէկը բարեւեց կառքին մէջ։ Անմիջապէս վազեց այդ բարեւողին քով և հարցուց թէ ո՛վ էր կառքին մէջինը որ իրեն բարերարը հանդիսացած էր։ Այդ պահուն իմացաւ Օր. Իֆիթալիա թէ, ազնիւ անցորդը Բ. Դրան պատուանշաններու դիւանին պաշտօնեաներէն Եուսուֆ պէյն է։

ՍԻՐՏԻ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐ.— Մագրիգիւղէն կուգայ լուրը սիրային հակառակութեան մը որ ոճիրով մը վերջացած է։ Տեղացի հայ երիտասարդ մը շատ մտերիմ յարաբերութիւններ ունէր յոյն կնոջ մը հետ և իր զգացումները այնքան խանդավառուած էին որ, ցաւեկներէն իսկ սկսած էր յամախել իր պաշտելիին տունը։ Սակայն իր քաջը երազին մաքուր երկինքը ամպռտեցաւ առջի օր, երբ դարձեալ ցորեկը, իր հեղինուհիին տունը երթալուն տեսաւ որ իրմէ զատ ուրիշ մէն ալ կայ հոն, յոյն երիտասարդ մը։ Մեր պարոնը իր ամէնէն փափուկ զգայութիւններուն մէջ խոցանգուած, չփոթեցաւ սակայն, և վիպական դարձուած մը տուաւ գործին։ Բարկանալէ, ձիգ կեցած, և մատի պինդ ցուցումով մը հրամայեց իր ախոյեանին որ անմիջապէս մեկնի։ Յոյնը անտարբեր՝ պատասխանեց թէ որուն ապրանքը որու հետ բաժնելու եկած է։ Եւ ահա տեսարանը վերածուեցաւ կռիւի մը, երբ Յոյնը դաշոյնով վիրաւորեց իր հակառակորդը կողէն և թեւէն։ Հայ երիտասարդը որ առաջ միւսին կը հրամայէր դուրս ելլել, ինք դուրս խոյացաւ տունէն, սակայն փողոցին մէջեղ ինկաւ։ Անմիջապէս նախնական դարմաններ եղան և ծանր վիճակի մէջ փոխադրուեցաւ տուն։ Գալով տարփանչիկ յոյնին, երբ կը փորձէր փախչիլ իր սիրականին տան եռեւի դուռնէն, օձիքը ձեռք տուաւ։

ՇՈՎԱՑԻՆ ԴԻԱՋԱՆ ՄՐ.— Բիւսէն կը գրեն թէ ձկնորսները բռնած են հսկայ ձուկ մը որ 15 մէթր երկայնութիւն և 5 մէթր թանձրութիւն ունէր։

ԿԵՂԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Եգիպտոսէն կը գրեն թէ խումբ մը սեղացի յոյներ Եգիպտոսի Արտաքին գործոց Նախարարութեան կնիքը կեղծելով, իրենց հելլենական անցագիրները վաւերացուցեր են։ Այս կեղծարարներէն մէկը Ասիւթի մէջ օձիքը ձեռք տուած է և ուրիշներ ալ Գահիրէի մէջ։ Այս առթիւ խիստ քննութիւն մը բացուած է։

ՀՈՐԻՆ ՄԼՋ.— Լուքսորի մէջ քանի մը Պէէվիներ խորունկ հորի մը մէջ կ'իջնան հնութիւններ գտնելու յոյսով։ Հորին բերանը սպասողները ի զուր կ'սպասեն և երբ կը տեսնեն թէ իջնողները վեր չեն ելլեր, կը փութան ոստիկանութեան իմացնել։ Ոստիկանութիւնը փութով կը ժամանէ հոն և քննութեամբ կը հաստատեն թէ հորին մէջ բոլոր թաւնաւոր կապերէն մարդիկը մեռած են վայրկենական աղդեցութեամբ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

28 Նոյեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 82
Բէժի	(Tab. Turcs)	388 —
Օսմ. Միացեալ	(R. Ny. Unifi.)	91 20
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	136 50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	604 —
Քրանվալ	(Transvaal)	57 —

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 28 Նոյեմբեր. — Սոֆիայէ կը հեռագրեն թէ Գ. Սարաֆա յայտարարած է որ Պոլիս պիտի երթայ Ճարտնական դեսպանութիւն մը հաստատելու համար հոն։

—Ռայտիկիլէնէն կը հեռագրեն թէ Քասթրօ նախագահը արամագիր կը թուի հիմա բարեփոխելու Ֆրանս. կառավարութեան հանդէպ ունեցած ընթացքը, մասնաւորապէս Ֆրանսայի և Վենեցուէլայի միջեւ գտնուած դիւանագիտական յարաբերութեանց մասին։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

14/27 Նոյեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	Օ.Ո.	98.12
Երէկուան էն բարձր գինը	»	98.16
» էն վար գինը	»	98.09

ՐՈՒՄԷԼԻի ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	ֆր.	134.—
Երէկուան էն բարձր գինը	»	134.25
» էն վար գինը	»	133 87½
Շիրքէթը Եսրիէ		35.—
Օսմանեան Պանք		609.—
Պանք Նասիոնալ Կրէտ.		441.—
Տէրքսի Լուրի ընկ.		247.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	3.82
Թրամվայի բամնեթուղթ		7.30
Բարպէ Կ. Գալաթա		514.—
Թրանվալ	»	65.—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էմիլիանէն	Ա.	311.50
» « »	Բ.	270.50
Լաւրիում Ֆր.		53.75
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ժողովրդային դասընթացք մը բացուեցաւ Սոֆիայի պանքային կողմէ, առեւտրական և երկրագործական նախարարութեան աջակցութեամբ։ Այս դասընթացքը պիտի տեւէ չորս ամիս և հետեւողներուն պիտի սովրեցնէ առեւտրական հաշուակալութեան էական մասերը։

ՄԻՐԱՆ, որ տեսակ մը հանք է և շատ հին ատեններէ ի վեր կը գործածուի, վերջերս բազմաթիւ նոր գործածութիւններ ստացաւ և հետեւապէս սպառումը աւելնալով, հաղարաւոր բանւորներու գործ հայթայթեց։ Ամէնէն աւելի Պէնկալի, Զինաստանի, Սիպերիոյ, Բանատայի, Մ. Նահանգաց և Բերուի մէջ կը գտնուի միքան։ Անգլիական Հնդկաստանի մէջ 8000 գործաւորներ կ'աշխատին միքայի հանքերուն մէջ։ Բանատա 1900ին արտահանեց 248 թօնս, 720,000 ֆր. արժէքով։ Զինաստան ունի ահագին հանքեր, որոնց չահագործումը դեռ նոր սկսած է։ Միքայի հանածոները կը գտնուին ապտուածներու մէջ և այս պատճառաւ դժուար է անոնց արտահանումը, վասն զի միքան պատռ օտար նիւթերը պէտք է հանել առանց փնտռուած նիւթին մնասելու, որ բնականաբար աւելի արժէք կ'ունենայ երբ ստուար զանգուածներով ձեռք բերուի։ Միքային գլխաւոր յատկութիւնները, որոնց համար կը փնտռուի ճարտարարուեստին մէջ, իր այլազան ու փայլուն գոյնը, իր առաձգականութիւնն և ջերմութեան վատ հաղորդիչ մը ըլլալն է։ Սովորաբար մարտանաւերու մէջ կը գործածուի ատպիի տեղ, վասն զի ցնցումներու կը դիմադրէ և չի կոտրիր։ Ազգակիէն նուազ թափանցիկ են, բայց ոչ ատաքութիւնը և ոչ ցնցումը չեն կտրեր զայն։ Միքային փոքր կտորները կը գործածուին իբր զարդ։ Ռուսմանցիներուն զգեստը միքայի մանսիկներով զարդարած կ'ըլլայ ընդհանրապէս։ Միքան ընդարձակ գործածութիւն մը ունի նաեւ էլեկտրական ճարտարարուեստի մէջ։ Այս նիւթը տարբեր գոյներ ունի։ Այն որ բօղաս կը պարունակէ, կեսաթափանց է կամ կանանչորակ գոյն մը ունի։ Մակնէզիա պարունակող միքան աւելի մութ գոյն ունի և վերջապէս այն որ երկաթի մեծ համեմատութիւններ կը պարունակէ, սեւորակ գոյն մը ունի։

Միքայի գլխաւոր հրապարակներն են Օդեսա, Կալկաթա, Նիւ Եորք և Եւրոպայի մէջ Լոնտոն ու Համպուրկ։ Էլեկտրական ճարտարարուեստի մէջ ամենէն աւելի Բանատայի միքան կը փնտռուի։

Մանզումիի ապարանէն կարելի է հայթայթել լուցկիի գեղարուեստական ինքնաշարժ տուփերը, որոնք դժբախտ արուեստագէտի մը ձեռակերտն են և սահմանուած են ապրուստի միջոց մը հայթայթել անոր։ Պարզ տուփին գինն է 10 ղրշ. իսկ գնողին անունը տուփին վրայ գեղեցիկ գրով քանդակուած տեսակը 20 ղրուշ։

ՍԻՄՈՆ ԶԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆ
ՄԱՆԿԱՐԱՐՔ—ԿՆԱԼԽՈՒՄՈՑԺ
Բարիզէ Մայրաքաղաքս վերադարձած ըլլալով՝ իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի Դեղարանիս մէջ, Թագսիմի մօտ՝ թիւ 57, ամէն օր, ժամը (Ը.-Թ.) 7-10։
Իսկ աղքատները ձրիաբար կը դարմանէ։
Դեղարան Վ. ՔԷՕՄԻՐՃԵԱՆ
Բերա Մեծ փողոց Թագսիմի մօտ՝ թիւ 57

ԱՌՏՆԻՆ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐ

Ադէկ ժամանակ անցընել, ասիատիկ։— առտնին զբաղումը մարմնոյ առողջութեան ճաւասարակշռութիւնն է։— Նուագ, նկարչութիւն եւ ձեռագործներ։— Իւրաքանչիւրին վատակը եւ գործը եղող բնաւեկան արհեստներ։— Օգտակար հանելիին միացնել։— Դեղեցիկ խաղալիքներ։— Պզտիկ արձաններ։— Թաղարներ։— Լուսանկարչութեան յառաջդիմութիւնը։— Լուսանկարի հնարիչը Տակէտ։

Կիներու, պզտիկներու, մեծերու վերջապէս ամէն հասակի յարմար զբաղումներ չեն պակսիր առներուն մէջ։ Ամէն զբաղում իր խանջէքն ու յոգնութիւնն ունի, որոնց համար մեղմացուցիչ միջոցներ պէտք է ստեղծել։ Մնաց որ տնարարութիւնը պարտականութիւն մըն է և պարապ նստիլը յոգնութիւն և ձանձրոյթ կը պատճառէ։

Հարուստ ընտանիքներու մէջ տնարարական զբաղումները բոլորովին ծառաներու յանձնուած են և տան տիկինն ու զաւակները ուրիշ տեսակ գործերով զբաղելու ժամանակ կ'ունենան. անոնք որ այդ ժամանակը պարապ անցընելով խենդ ու խելառ հաճոյքներով և անտեղի ու փնթի գաղափարներով կ'օրորուին։ անուղղակի կերպով կը բթացնեն մտքերնին, մարմինին կը թուլնայ, կը տկարանան և բառին բովանդակ նշանակութեամբ մարմնապաշտ կը դառնան։ Այս անտեղութիւններուն առաջը առնելով զբաղում մը ձեռք ձգելու և այդ զբաղման առթած բարոյական հաճոյքէն դուրս՝ նիւթական արդիւնքներ առաջ բերելու համար, կարգ մը առտնին հաճոյալի արհեստներ գտնուած են։

Ընտանիքներու մէջ նուագի և գեղարուեստի, տեսակ տեսակ գեղեցիկ ձեռագործերու փափաքը սա՛ ընդհանուր անհեղութիւնը փարատելու ամենամեծ միջոց մը եղած է։ Տանը մէջ պարապ ժամանակ անցընելը առողջութիւնը կը վատնդէ. կարգ մը բժիշկներու կարծիքին նայելով՝ կիներու արտաքոյ կարգի գիրութիւնը զարապ և անգործ ժամանակ անցընելու և թալութեան արդիւնք է։ Ասոր միակ դարմանը տան մէջ հաճոյալի արհեստներով զբաղիլ ու մարմինը յոգնեցնելն է։

Նկարչութիւնը և նուագը մասնաւոր ձիրքի կը կարօտին։ Մնաց որ այս արուեստները փափուկ զբաղումներ ըլլալէ զատ կարգ մը ծախքերու ալ դուռ կը բանան և ամէն տանտիկնոջ ի վիճակի չէ զանոնք կատարելագործելու միջոցները ձեռք անցընելու։ Նկարչութիւն սորվելու և լաւ նուագահար մը ըլլալու համար տարիներով աշխատիլ ու դրամ ծախսել պէտք է։

Միջնակարգ տիկիններու համար կան այն տեսակ ձեռական աշխատութիւններ զոր առանց չափէ աւելի դրամ ծախսելու և երկար բարակ տրքնելու, ջնջին զոհողութեամբ մէկ երկու օրուան մէջ կարելի է սորվիլ։ Տանտիկին մը ասոնք սորվելով թէ՛ պարապուրդի ժամերու համար օգտակար զբաղում մը ունեցած կ'ըլլայ և թէ՛ ձեռք բերած արդիւնքէն գոհ ըլլալով, աւելի լաւը և կատարելագործելը արտադրելու կը ջանայ։ Օրինակի համար, տեքուբաժը որ մաքուր և հաճոյալի զբաղում մըն է։ Ո՞ր տանտիկինը պիտի չի փափաքիր պզտիկ սղոցով մը տեքուբաժի յատուկ տախտակները սղոցել, անոնց վրայ փակցուած նկարները մէջէն մէջ բանիլ և յետոյ ցրուած մասերը իրարու կցելով պզտիկ տնտուկներ, մամակալներ, լուսանկարի չրջանակներ կազմել։ Այս պարագային տանտիկինը իրաւամբ կրնայ մտանանչել իր հիւրերուն ա՛յդ ձեռագործները և պարծիլ իր ճարտարութեան, ժրջանութեան և ձիրքին վրայ։ Այս արհեստը ժամանակ մը ընտանեկան չրջանակներու մէջ ընդհանրացած էր, նոյն իսկ չատ մը տանտիկիններ ողոց չարժելու յատուկ տաքի մեքենաներ ալ գնեցին։ Ասոր աւելի պարզ ձեւերն ալ կան, այսինքն չատ բարակ ու նուրբ տախտակները մասնաւոր զմելիներու միջոցաւ կը կտրեն և թղթին վրայ գծուած ձեւը տալով անոնց, շրջանակներ և ասոր նման առանին զարդեր կը շինեն։ Այս տեսակ զբաղումները, ինչպէս ըսինք թէ՝ հաճոյալի և թէ՝ միեւնոյն ատեն օգտակար են, որոնց չնորհիւ անձնձրոյթ ժամանց մը ունենալէ զատ, տանտիկինը ասոնք համար սիրուն զարդեր ալ հայթայթած կ'ըլլայ։

Առտնին արհեստներուն գասէն է նաև «բերագրավէրի» ըսուած զբաղումը։ Աւրիկա բոլորովին նոր բան մը չէ. ասկէ առաջ Թէեւ Եւրոպայի մէջ ընդհանրացած էր, սակայն յետոյ դարձեալ բարձի թոզի եղաւ։ Եկաւ ժամանակ մը որ երբ առտնին զբաղմանց և ընտանեկան անմեղ արհեստներու պէտքը չեռուեցաւ, դարձեալ ընտանեկան չրջանակներու մէջ մուտք գտաւ։ Աւրիկա ուրիշ բան չէ, բայց եթէ բլանթիի գրիչներու միջոցաւ տախտակներու վրայ ծաղիկներ, նկարներ և այլ զարդեր շինելու արհեստը որ բազդատմամբ միւսներուն աւելի օգտակար և աւելի հաճոյալի է։ Ասոնցմով կարելի է պատերը և դարակները զարդարել։ Սովրիլն ալ դժուար չէ.— Պէտք է բլանթիէ գրիչը կարմրելու ասպիսան լաւ մը տաքցընել ու տախտակին վրայ փակցուած նկարներուն վրայ պատռնել։ Ուշադրութիւն ընելու է որ լաւ այրին նկարուած տեղերը, ուրիկ եւ պանանջուած պատկերը կամ նկարը նոյնութեամբ կ'երեւայ տախտակին վրայ։ Գրիչը կարմրցնելու համար ալքոլի լամբարի մը պէտքը կայ, սակայն որովհետեւ ալքոլի լամբարը գրիչը կարելի եղածին չափ չի կրնար կարմրցնել, պէտք է լամբարին լոյսին վրայ պհնգնց ցոյցքնել։ Լամբար մը և գրիչ մը դիւրութեամբ կը կատարեն այս գործողութիւնը որ հաճելի է և օգտակար։

Տնական զբաղումներուն է՛ն նորը տեսակ մը հոդէ պզտիկ արձանիկներ, խաղալիքներ, ծաղկի թաղարներ և ասոնց նման սիրուն առարկաներ շինելու արուեստն է։ Այս նոր արհեստին միջոցաւ չինուած առարկաները հիմակ սալոնները կը զարդարեն և նորոյթի կարգ անցած են։ Բարափին վրայ պարտադ վաճառողներուն ձեռքը, մեծ վաճառատանց ցանցատեղկերուն մէջ ա՛յս տեսակ գեղեցիկ զարդեր անպակաս են։ Ասոնց համար մասնաւոր կաղապարներ կան, որոնց միջոցաւ դիւրութեամբ կարելի է չինել։ Նախ և առաջ հոդը լաւ մը պէտք է փչիացնել, ջուրով շաղել և զայն կակուղցնելէ յետոյ կաղապարին մէջ լեցնելով բերանը գոցել։ Այսպէս մէկ երկու ժամ ետքը երբ կաղապարէն հանուի հոդի զանգուածը, այն ատեն պահանջուած ձեւով խաղալիք մը կ'ուսնեանք, որ կրնայ իբր զարդ ծառայել։ Ամէն մէկ կաղապար իր մասնաւոր օրինակները ունի՝ դոյնդոյն ներկուած։ Տանտիկինը օրինակին համեմատ ուզած ձեւով կրնայ ներկել իր կաղապարած գեղօրը։

Բոլոր առտնին ձեռագործները քիչ թէ շատ մասնաւոր խնամքի և յոգնութեան կը կարօտին։ Լակ ժամանակ անցընելու գաղափարով խենդ ու խելառ և տձեւ ու անտաշ բաներ չինելը թէ՛ չռայլութիւն և թէ՛ պարապ յոգնութիւն մըն է։ Ցաշզուութիւնը՝ ուշադիր կերպով աշխատելէն և դիտողին զարմանք պատճառելու ատիճան ճարտարութեամբ շինելէն կախում ունի։ Այսօր ձեռագործական արհեստները ա՛յն ատիճան առաջ գացած են որ, ասկէց առաջ աղքատիկ աղջիկներու օրերով և գիշերային աշխատութեամբ հիւսած ժանեակները, մասնաւոր գործիքներու միջոցաւ անբաղդատելի արագութեամբ կը գործուին, զորս շատ ատան կարելի է ծախու առնել։ Հետեւաբար հիւսուածազարդերը առաջուան չափ կարեւորութիւն չունին ընտանեկան չրջանակներու մէջ։

Սակայն պզտիկ աղջիկները չեն կրնար վերոյիշեալ արհեստներով զբաղիլ և բան մը արտադրել. անոնց համար աւելի դիւրին և հաճոյալի զբաղումներ չեն պակսիր։ Ոսկեզօծ խաւաքարտերու վրայ ժապաւէններ, գեղագրեր, պզտիկ նկարներ կան որոնցմով փոքր աղջիկները շատ դիւրութեամբ կրնան ձեռագործ մը հայթայթել, և թէ մեւնոյն ատեն աշխատութեան գաղափարը առգօրուի իրենց այդ պզտիկ ու մինիկ հասակին մէջ։

Լուսանկարչութիւնն ալ երթալով ընդհանրանալու վրայ է։ Թէեւ առաջները մեծ քաղաքներու մէջ լակ մէկ երկու արուեստագէտներու վերապահուած էր, սակայն չնորհիւ արհեստից և գիտութեանց հսկայաքայլ յառաջդիմութեան, լուսանկարի մեքենայները ամենայն ըլլալով, այսօր առ հասարակ ամէն ընտանիք կրնայ այդ արհեստին հետեւիլ իր պարապոյ ժամերուն մէջ, ա՛յնպէս որ հիմայ ամէնուրեք լուսանկարչութեամբ զբաղելու մասնաւոր փափաք մը կը տեսնուի։

Սա ալ ըսենք որ՝ լուսանկարչութիւնն ալ երթալով իր դիրքէն պիտի խախտի և նորոյթ ըլլալէ պիտի դադրի. որովհետեւ մէթոտները, գործիքները ու թուղթերը բոլորովին պարզ ձեւ մը առած են։

Ուսմանց և գիտութեանց տեսակէտով լուսանկարչութեան օգուտը անուրանալի է։ Սակայն ա՛յս կէտը երկար բացատրութեան կը կարօտի. լուսանկարչութեան հնարչին՝ Տակէտի օրէն մինչեւ մեր օրերը լուսանկարչութիւնը զարմանալի յառաջդիմութիւններ կրած է։ Հին և նոր լուսանկարներու տարբերութիւնը չատ մեծ է և յառաջդիմութեան արդիւնքը ցոյց կուտայ։

Ամէն արհեստի և ամէն գիտի մէջ նոյն յառաջդիմութիւնը և նոյն կատարելագործութիւնը կարելի է նշմարել։ Կոլթոի չինած կողմնակի անիւով չոգեանաւը և հիմակուան չոգենաւերը անգամ մը բաղդատութեան դնենք։ Շառաջդիմութեան յարթական դափնին ինքնին իր տեսքովը կը հիացնէ ամէնքս։ Լուսանկարչութիւնը որչափ յառաջացաւ հնարչին՝ Մ. Տակէտի հանդէպ ասածուած յարգանքն ալ նոյնչափ կրկնապատկուեցաւ։ Այս օրերս անմահ հեղինակին յիշատակին արձան մը կանգնելով Եւրոպական թերթերը ճարտար նկարիչ մը և յետոյ անմահ հնարիչ մը անուանեցին զայն։

Կենսագրութեան մէջ հետեւեալ հետաքրքրաշարժ հատուածը կայ, զոր կ'արժէ մէջ բերել։

Օր մը, նշանաւոր քիմիագէտ Մ. Տիւմաի ասուը վերջին ասպիսան յուզուած ու տխուր կին մը այցելութեան երթալով, տխրութեան պատճառը գիտուին հետեւեալ կերպով պատմեց։

—Ա՜խ, Մ. Տիւմա, չէք գիտեր, եռ խեղճ արդանտալի կին մը եմ, մեր ընտանիքը այս օրերս թշուառութեան և աղքատութեան խորխորատին մէջ պիտի ընկղմի։ Էրիկս, ճարտար նկարիչ մըն է, աշխատասէր ու գործունեայ, շատ գնահատելի գործեր արտադրած և մեծ գովեստներու արժանացած է. սակայն չեմ գիտեր, ա՛յս օրերս յանկարծ գործը ձգեց, քիմիարանութեան վերարերեալ տեսակ տեսակ գործիքներով կ'զբաղի, գծած պատկերները մանաւոր տախտակներու վրայ քաշելու խենդ ու խելառ գաղափարներ կը տածէ, այս տեսակ բան մը կարելի է մտքէ։

Քիմիագէտը կնոջ բողոքը լսելէն յետոյ, ուսերը վեր թօթուեց և ծաղրելու երեւոյթ մը առաւ։

Կինը շարունակեց.

—Օգնեցէք ինծի, էրիկս խելքը գլուխը ժողվելով, սա՛ խենթ փափաքէն թող հրաժարի։ Տանը մէջ ինչ կայ չկայ ամէնքն ալ ծախելու սկսաւ, այնպէս որ վաղը միւս օրը բան մը չպիտի մնայ և ամենքս ալ մերկ ու անօթի փողոց պիտի նետուինք։

—Կնիկ, ես քու էրկանդ ի՞նչ կըրնամ ընել,

—Զեզի համար կարող քիմիագէտ մըն է կ'ըսեն. ասոր համար ձեզի դիմեցի որ էրիկս խրատէք, և ըրածին բոլորովին պարապ ըլլալը հասկցնէք իրեն։

Քիմիագէտը նկարչին տունը հարցուց և Թիւը տեսարկին մէջ արձանագրեց։ «Եթէ՛ այս մարդը բան մը հնարած է, քնութիւնները և հետախուզութիւնները չարունակելէ ետ կեցնելը բոլորովին անտեղի բան է։ Իսկ եթէ գիւտը անկարեւոր բան մը ըլլալով պարապ տեղը կ'աշխատի, պէտք է որ այս ընտանիքը ազատեմ»... խորհեցաւ։

Հետեւեալ օրը նկարչին տունը գընաց։ Դիւռին վրայ տեղեկութիւն առնելով արմանքի զարմանքի եկաւ և ըսաւ։

—Պարոն, քննութիւններդ չարունակեցէ՛ք և այս մասին ինչ որ ծախք ըլլայ ինձմէ ճանչցէք. ամէնքն ալ վճարելու պատրաստ եմ։

Կինն ալ զարմացաւ այս հանելուկին վրայ։

Այս կինը, լուսանկարչութեան հնարչին Տակէտի կինն էր։

ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի 1906 տարւոյ Ընդհանրական Օրացոյցը հրատարակ ելած է հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ։

Տոմարական բաժինը կը պարունակէ Օրացոյց, եկեղեցեաց և անուանց ասնախմբութիւնք, նշանաւոր թուականներ և ծիսական բառարան։

Վիճակագրական բաժին՝ Օսմ. կայսրութիւն և կուսակալութիւններ, պետական պաշտօնէութիւններ, Հայ ատիճանաւորներ։

Պատրիարքարանի բաժինը, կաթողիկոսներու, Պատրիարքներու շարքը, Եպիսկոպոսներու և վարդապետներու, Պոլսոյ թաղօրէից և բոլոր առաջնորդութեանց ցուցակները, որոնց կցուած է Հոգեվէական և բաղաքական հասարակութեանց վրայ տեղեկութիւններ։

Գործնական բաժինը կը պարունակէ պարզ և բաղադրեալ տոկոսներ, չափեր, կշիռներ, ցուցակներ, թղթատար, հեռագիր և չոգենաւեր, Հայ բժիշկներ, դեղագործներ, փաստաբաններ, ճարտարարուեստներ, և Թուրքիոյ բոլոր լրագրերու ցուցակներ։

Գրական բաժինը.—Կը պարունակէ 1. Բանաստեղծութիւն մը Եղիշէ եպս. Դուրեանէ, 2. Գերթողին՝ բանաստեղծութիւն (Անսիոս), 3. Խօսքը (Ռ. Ց. Պէրպէրեան), 4. Նշանաւոր ննջեցեալներ իրենց լուսանկարներով.—Տիգրան Գարակէօզեան, Պօղոս Բէյէկեան, Թարոս Բարաղամեան, Միքայէլ Մամիկոնեան, Կարապետ Փանոսեան, և Յակոբ Գարամանեան։

Հոգաբարձութիւնը ընդարձակ Օրացոյցի քանի տարի է ի վեր գտած ընդունելութենէն քաջալերուած ամէն ջանք ի գործ դրած է այս կարեւոր հրատարակութիւնը աւելի օգտակար և չահեկան ընծայելու, և կը յուսայ թէ՝ բարեսէր հասարակութիւնը նկատի առնելով անոր կարեւորութիւնը, մանաւանդ գոյացեալ հասոյթին Հիւանդանոցին վերաբերիլը պիտի հաճի գնել անկէ, որ դարձեալ 10 ղրուշի կը վաճառուի Հիւանդանոցին դրասենեակը և բոլոր գրավաճառաց քով։

ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՔՆՔ

Կիրակի օր (Նայմ. 13) Կէտիկ Բաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ ծանօթ վաճառական Սեդրակ էֆ. Պալթեանի անդրանիկ որդւոյն մկրտութիւնը ձեռամբ Տ. Մարտիրոս քհ. Դալֆեանի և կնքահայրութեամբ Միհրան էֆ. Պալթեանի, երեսփոխ կոչուեցաւ ԱՐԱՄ ԱՐՇԱԿ։

×

ՄԱՀ

Տիկին Մարիամ Մ. Սրլիեան (մայր Մինաս էֆ. Մ. Սրլիեանի և զոքանչ հանգուցեալ Վեր. Ա. Հ. Ճէճիզեանի) 85 տարեկան մեռաւ Պարտիզակի մէջ։ Կը թողու 13 թոռ և 7 թոռնորդի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ
(1905 Նոյ. 15 Երեքշաբթի)
ՑՈՐԵՆ

Ցերմակ Առաջին օրեան	40½-41	ֆր.
» երկրորդ	39-40	»
Մանիլիա	36-37	»
Զավարը	34	»
Սէրբ առաջին, օրեան	42-42½	ֆր.
» միջին տեսակ	40-41½	»

Այսօր ժամանեց 13 վագոն ցորեն Ա. Նաստալ։

ԱԼԻՒՐ

Ցեղակեն քրքմա Ա. պարէզ	78	ղ.
» » Բ. »	74	»

ԲՆՔ

Օլեան 18½ ֆրանք։

ԳԱՐԻ

Բէյօսլենեէ 14-14½ ղրշ. գրիւ
Մէրսին և Բանտէրմա 12½-13 ղրշ. գրիւ։

ՄԷՃԷԼԼԷ
ԿԱՄ
ՕՍՄ. ԳԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ
Թարգմանեց
Ա. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԹՈՓՎԱՅՏԵԱՆ
Զեղչեալ գին 30 ղրուշ
Հայերէն թարգմանութիւնը, բնագրին արտասանութեան հետ դէմ առ դէմ տպուած, 30 ղրշ.ի կը ծախսուի Ց. Մ. Սեթեան կրամատուն-Թղթավաճառանոցը, Զագմագճիլար, Զիմպիլլիի խանի դրան կից։ Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Թղթատարի ծախքն է 6 ղրշ.։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑԱՐԵԱՆ

Շնաձխարհիկ Ադամանդներու Թորհրդաւոր Գողութիւնը

ԺԱ.

ՄՐ. ՊԷՐՆՍ ՔԱՆԻ ՄԸ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ

Ցաղջրդ երկու չաթաթներու միջոցին, լրագիրներուն մէջ բազմաթիւ յօդուածներ երեւցան սուտակին գողութեան առթիւ։ Ներկայ գտնուող գլխաւոր անձերուն հետ տեսակցութիւններ հրատարակուեցան և գողին մէջտեղ չելնելուն վրայ դիտողութիւններ եղան։ Մր. Պէրնսի մարդիկը կ'երթային կուգային խորհրդաւոր կերպով և չէին պատասխաններ հետաքրքիրներուն։ Քանի մը հոգի ձերբակալուեցան, բայց գրէթէ իսկոյն արձակուեցան, այնպէս որ այս գործին համար ցոյց տրուած հետաքրքրութիւնը մարեցաւ գնաց։ Ուրիշ գողութիւն մը գործուեցաւ և բոլոր Նիւ Եորքցիները խօսակցութեան ուրիշ նիւթ գտան։ Րէմբրնի սուտակը մոռցուեցաւ հասարակութենէն։

Սակայն Մր. Պէրնս ուրիշ բանի վրայ մտածած չուներ։ Խելքը միտքը տուած էր այս գործին և կը ջանար մեկնակէտ մը գտնել, և քանի՛ կը մտածէր, այնքան աւելի փափաք կ'ունենար Նիւ Օրլէանս ճամբորդելու և այս ամէնը լուսաբանելու։ Սակայն այս կերպով պիտի հեռանար թատերավայրէն ուր կը գործէին այս տարմին գլխաւոր դերասանները։ Վերջապէս որոշեց մեկնիլ, թէև այս ուղեւորութենէն մեծ բան մը չէր յուսար, որովհետեւ չէր կրնար այլ եւս երկար ատեն անգործ մնալ։ Ուստի հետեւեալ նամակը գրեց.

«Սիրեցեալ Մր. Բանտոլֆ

«Քանի որ խնդրած էիք ինձմէ ապացուցանել որ Մր. Միչըլ ինք գողցած է սուտակը պարահանդէսին մէջ, կ'ենթադրեմ որ պիտի հաւանիք այս գործին մէջ օգնել ինծի։ Զեզի հետ ունեցած առաջին տեսակցութեանս մէջ, կը յիշէք անշուշտ, յայտարարեցիք որ ձեր կարծիքով, Մր. Միչըլ գոհարեղէններու համար չափազանց սէր մը ունի։ Արդարեւ ըսիք որ եթէ այս նիւթին վրայ խօսք բացուի իրեն, թանկագին քարերու և զանոնք ձեռք ձգելու համար գործուած ոճիրներու պատմութիւններ կ'ընէ։ Շատ կը փափաքէի Մր. Միչըլը լսել այս մասին, բայց ինչպէս գիտէք, ինձ հետ գտնուած ատեն պաշտպանողական ընթացք մը կ'առնէ։ Կրնա՞ք կարգադրութիւն մը ընել իրեն հետ խօսակցելու և իր պատմութիւններն ընել տալու, մինչ ես տեղ մը պառուելով, կարենամ մտիկ ընել այդ խօսակցութիւնը։ Կը փափաքէի որ սուտակին գողութեանը վրայ խօսիք և ըսէք որ ինք առած է այդ գոհարեղէնը։ Եւ երբ ուրանայ, ինչպէս պիտի ընէ ապահովաբար, հարցուցէք որ մասնաւոր պատմութիւն մը չկա՞յ որ սուտակին հետ առնչութիւն ունեցող, այսինքն ասկէ առաջ գողցուած չէ՞ անիկա։

Այսպիսի խօսակցութենէ մը ես կրնամ այնպիսի հեռք մը գտնել, որ թերեւս կարեւոր չըլլայ ձեզի համար և սակայն կրնայ մեծ արժէք մը ունենալ ինծի համար։ Կ'ուզէ՞ք այս ծառայութիւնը մատուցանել ինծի։ Ցիշեցէք որ ուրիշ իսկ ըսած էիք ինծի թէ ամէն ծառայութիւն կրնամ խնդրել ձենէ։

Ընդունեցէք ևն.

Ժ. ՊԷՐՆՍ»

Իրրեւ պատասխան ընդունեց երկտող մը որով Մր. Բանտոլֆ յաջորդ իրիկուան համար ժամադրութիւն մը կ'ընէր քլիւպին մէջ։

Հետեւեալ օրը կէս օրէն ետք, Մր. Միչըլ Մր. Թօրէի սենեակը գնաց։ Մր. Թօրէ իր բարեկամը դիմաւորեց և երկուքն ալ իրարու ձեռք սեղմեցին մաերմօրէն։

— Թօրէ, ըսաւ Միչըլ, կը փափաքիմ ձեզի հետ լրջօրէն խօսիլ սուտակին գողութեանը առթիւ։

— Ձեզ մտիկ կ'ընեմ, ըսաւ Թօրէ սիկառ մը վառելով և թիկնաթոռի մը վրայ բազմելով։

— Ամէնէն առաջ թոյլ տամ որ ամփոփում մը ընեմ, ըսաւ Միչըլ։ Նախ մեր խաղի ընկերակցութեան վրայ պիտի խօսիմ։ Դուք և ես կերպով մը իրարու խաղընկեր եղանք։ Ես ընդունեցի մինչեւ որոշեալ գումար մը դրամագլուխ հայթայթել ձեզ մեր գործառնութեանց համար։ Խոստումս կատարեցի, թէեւ մեր կորուստները շատ եղան հակառակ ձեր տուած ապահովութեան թէ չնորհիւ ձեր մէթոտին կամ սիստէմին, վնաս պիտի չընենք։ Այսպէս չէ՞։

—Այո՛, սիրելի բարեկամ։ Հիանալի խաղընկեր մը եղաք, քանի որ ուղածս ընելու արտօնեցէք զիս, բոլոր կորուստները վճարելով և մինչեւ հիմա՛ և է հարցում չընելով։ Արդեօք մեր ըրած կորուստները ծա՞նր կուգան ձեզ և բացատրութիւն մը կ'ուզէք։

—Բացատրութիւն մը կրնաք տալ եթէ։ Խոստացաք Միչըլը լքանել, և չըրի՛ք։ Զենէ խնդրած էի որ իմ քաղաքիս դուք հազնիք և սակայն Միչըլին տուիք։ Ինչո՞ւ։

—Աւելի պարզ պիտի ըլլար նախ կորուստներուն վրայ խօսիլ ձեզ հետ և յետոյ Միչըլին գալ։ Ինչպէս որ գիտէք Թերեւս, Մր. Պէրնս իմ վրաս հսկողութիւն կը կատարէ։ Այս պայմաններուն մէջ կը մտածէի որ խոհեմութիւն է իմ վրաս հսկող մարդը հրսկղութեան մը ենթարկել։ Քանի մը անգամ քլիւպն եղած ատենս, այնպիսի կերպով մը նստայ որ կարենամ հրսկել մարդուս վրայ։ Այս կերպով երեւան հանեցի իսկոյն որ պանդոկին ծառաներուն մէկուն հետ հան էր։ Օր մը այս ծառան կանչեցի և մասամբ սպառնալով ճամբել զինք ու մանաւանդ դրամ խոստանալով, հարցուցի ու հասկցայ թէ Մր. Պէրնս ինչ հակնալ կ'ուզէր իմ մասիս։ Գլխաւորապէս գիտնալ կ'ուզէ եղեր որ խաղի մէջ կը չահիմ թէ կը կորսնցնեմ։ Այս կերպով հասկցայ թէ իւրաքանչիւր խաղի արդիւնքը ծանուցուած է Մր. Պէրնսի։ Հետեւաբար որոշեցի կորսնցնել։

—Իմ դրամս կորսնցնե՛լ։

—Մեր դրամը, քանի որ խաղընկեր ենք։ Դուք պարզապէս փոխ կուտաք ինծի, զոր պիտի վճարեմ Բարիզէն ստակ առնելուս պէս։ Եթէ այս կարգադրութիւնը ձեր գործին չի գար, պարտքս անմիջապէս կը վճարեմ, թէև ասիկա ինծի բաւական նեղութիւն պիտի պատճառէ։

—Ո՛չ, խնդիրը դրամին վրայ չէ։ Բայց ըսէք թէ ինչո՞ւ խորհեցաք որ աղէկ էր կորսնցնել։

—Շատ պարզ է։ Քանի որ Մր. Պէրնս այս կէտը հաճնալ կ'ուզէր, յայտնի է որ իմացած է գրաւի խօսքը զոր ըրուած եմ երբ Միչըրը ինծի հետ կը խաղար։ Կրնայ ասկէ եզրակացնել որ գող մըն եմ ես։ Ուստի փափաքեցայ անոր այս գաղափարը ջրել։

(Շարունակելի)